

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

İLKOKULDA VELİ KATILIMI İLE OLUMLU
EBEVEYN ÇOCUK İLİŞKİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sena ÖZİPEK ÇELENK

İstanbul
Temmuz-2022

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

İLKOKULDA VELİ KATILIMI İLE OLUMLU EBEVEYN
ÇOCUK İLİŞKİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sena ÖZİPEK ÇELENK

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem DEMİR ÇELEBİ

İstanbul
Temmuz-2022

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem DEMİR ÇELEBİ

Üye

Doç. Dr. Esra TÖRE

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Seher Merve ERUS

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Metin TOPRAK

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**İlkokulda Veli Katılımı ile Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Sena ÖZİPEK ÇELENK

İstanbul/ 2022

ÖN SÖZ

Veli desteğinin öğrenciler üzerindeki yansımalarını gözleme imkânı bulan bir sınıf öğretmeni olarak, gözlemlerimi bilimsel bulgularla teyit etmek için ilkokulda veli katılımı ile ebeveyn çocuk ilişkisi arasındaki ilişkiyi heyecanla inceleyerek, çalışmamı tamamladım.

Araştırmamın her aşamasında bana yardımcı olan, farklı bakış açılarını öğreten, sözleri ile kalbime dokunan, yol gösterenim ve kucaklayanım değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem DEMİR ÇELEBİ Hocam'a teşekkürlerimi arz ederim.

Yüksek lisans eğitimimi destekleyerek maddi manevi yardımları ile bu süreci tamamlamama vesile olan İrfan Okullarına, ifade etmekte eksik kalacağım destekleri ile tez sürecimdeki manevi yardımları için değerli okul müdürüm Yasin TOPAL'a, okulumdaki çok kıymetli öğretmen arkadaşlarıma ve sevgileriyle beni sarıp sarmalayan, her seferinde ödevinizi yaptınız mı öğretmenim diye soran minik kalplerime, öğrencilerime teşekkür ederim.

Yaşadığım teknik sıkıntılarda işlerimi çözen ve kolaylaştıran, şekil olarak tezimin son halinin verilmesinde yardımına yetişen kuzenim Adem ÖZİPEK'e bütün destekleri için teşekkür ederim.

Veri toplama sürecime destek olan, kıymetli vakitlerini ayıran ebeveynlere sonsuz teşekkür ederim.

Ebeveyn kavramını ilk öğrendiğim, mükemmel ebeveyn örneği ile hayatımı güzelleştiren, maddi manevi destekleriyle ellerini her zaman üzerimde hissettiğim, hep yanı başımda olarak benim için uygun çalışma ortamını hazırlayan, bütün yükümü çeken, ilk öğretmenlerim anneciğim ve babacığim... Sizi çok seviyorum. Hürmetle teşekkür ediyorum.

Bütün sıkıntımı ve stresimi benimle paylaşan, tıkanıldığımda yollarımı açan, sonsuz merhameti, desteği ve sevgisi ile zorlarımı kolay yapan biricik yoldaşım, hayat arkadaşım, eşim Samet ÇELENK'e aşkla teşekkür ediyorum.

En büyük teŖekkür ve Ŗükür Rabbim'e... Verdiği sayısız nasipler ve nimetler için, sağlığım için, ailem için, çocukların kalbine dokunabilmeyi nasip ettiği mesleğim için, hayatımdaki güzel insanlar için saymakta aciz kaldığım her Ŗey için teŖekkür ederim Allah'ım.

Sena ÖZİPEK ÇELENK

İstanbul-2022



ÖZET
İLKOKULDA VELİ KATILIMI İLE OLUMLU EBEVEYN
ÇOCUK İLİŞKİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

Sena ÖZİPEK ÇELENK

Yüksek Lisans, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem DEMİR ÇELEBİ

Temmuz-2022, 100 Sayfa

Bu çalışmanın amacı ilkokulda veli katılımı ile olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu araştırma tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli ile yürütülmüş betimsel bir çalışmadır. Bu araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ili Anadolu yakasındaki 2021-2022 yıllarında eğitim-öğretime devam eden 400 ilkokul öğrencisinin velisi oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında, Veli Katılım Ölçeği, Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği ve araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Veli katılımı ve olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi değişkenlerinin velilerin yaşlarına, cinsiyetlerine, gelirlerine ve eğitimlerine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediğini tespit ederken iki gruplu değişkenler için bağımsız gruplar t-testi, iki veya daha fazla grubu olan değişkenler için ise tek yönlü ANOVA analizi gerçekleştirilmiştir. Değişkenler ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Veli katılımının olumlu ebeveyn çocuk ilişkisinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını tespit etmek için doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; annelerin babalara kıyasla veli katılım ölçeğinden daha fazla puan aldıkları, çocuğun ödev ve çalışmalarını daha çok destekledikleri, katılım konusunda kendilerini daha çok geliştirdikleri, çocukla daha iyi iletişim kurdukları ve öğrenmeyi destekleyici ev ortamını oluşturdukları; çalışmayan ebeveynlerin çalışanlara

kıyasla çocuğun ödev ve çalışmalarını daha çok desteklediği ve çocukla daha iyi iletişim kurduğu sonucuna ulaşılmıştır. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisinin veli katılımı ölçeğinin toplam puanı ve tüm alt boyutlarıyla anlamlı ve pozitif yönlü ilişkisi bulunmuştur. Veli katılım ölçeğinin toplam puanı ve alt boyutları anlamlı ve pozitif yönlü olarak birbirleriyle ilişkili bulunmuştur. Veli katılımı ölçeği toplam puanı olumlu ebeveyn çocuk ilişkisini yordadığı modelin anlamlı olduğu bulunmuştur. Model varyansın %16'sını açıklamıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn Çocuk İlişkisi, Veli Katılımı, İlkokul.



ABSTRACT
**THE RELATION BETWEEN PARENTAL
INVOLVEMENT IN PRIMARY SCHOOL AND THE
POSITIVE PARENT-CHILD RELATIONSHIP**

Sena ÖZİPEK ÇELENK

Master, Guidance and Psychological Counseling

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Çiğdem DEMİR ÇELEBİ

July, 2022- 100 Pages

The purpose of this study is to examine the relation between parent involvement and positive parent-child relationship in primary school. This research is a descriptive study conducted with one of the survey patterns which is the relational screening model. The study group consists of the parents of 400 primary school students in the Anatolian side of Istanbul who continue their 2021-2022 educational year. For data collection, Parent Participation Scale, The Parent-Child Relationship Scale and an information form created by the researcher were used. To determine whether the variables of parent involvement and positive parent-child relationship differ significantly according to the age, gender, income and education of the parents, independent group t-test was performed for variables divided in two groups and one-way ANOVA analysis was performed for the variables divided in two groups or more. Pearson Correlation analysis was performed to examine the relation between variables and their sub-dimensions. Linear regression analysis was performed to determine whether parent involvement was a significant predictor of positive parent-child relationship. According to the results obtained from the research; mothers got higher scores regarding the parent participation scale compared to fathers. They support their children in studying and doing their homeworks, further improve themselves in school involvement, communicate better with the child, and create a home environment that is supportive of learning. It has been concluded that non-working parents help their children in studying and doing their homeworks more and communicate better with the child compared to the working ones.

A significant and positive relationship was deduced from the total score and all the sub-dimensions of the positive parent-child relationship and the parent involvement scales. The total score and sub-dimensions of the parent participation scale were found to be significantly and positively correlated with each other. High parent involvement predicted significantly and positively positive parent-child relationship scores. The model explained 16% of the variance.

Keywords: Parent Child Relationship, Parental Involvement, primary school.



İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR	xiii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1.Problem.....	1
1.2.Amaç	2
1.3.Araştırmanın Önemi.....	3
1.4.Varsayımlar	4
1.5.Sınırlılıklar	4
1.6.Tanımlar	4

İKİNCİ BÖLÜM

VELİ KATILIMI VE OLUMLU EBEVEYN ÇOCUK İLİŞKİSİ.....	5
2.1.Veli Katılımı.....	5
2.1.1.Veli Katılımının Önemi.....	8
2.1.2.Veli Katılımını Engelleyen Faktörler	10
2.1.3.Veli Katılımına İlişkin Araştırmalar	11
2.2.Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi	14
2.2.1.Anne Çocuk İlişkisi.....	18

2.2.2.Baba Çocuk İlişkisi	19
2.2.3.Anne Baba Arasındaki İlişkinin Yansımaları	21
2.2.4.Ebeveyn Çocuk İlişkisinde İletişim	22
2.2.5.Ebeveyn Tutumları.....	24
2.2.6.Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Araştırmalar.....	27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	30
3.1.Araştırmanın Modeli	30
3.2.Çalışma Grubu.....	30
3.3.Veri Toplama Araçları.....	32
3.3.1.Kişisel Bilgi Formu	32
3.3.2.Veli Katılımı Ölçeği	32
3.3.3.Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği.....	34
3.4.Verilerin Toplanması.....	34
3.5.Verilerin Analizi.....	35

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI.....	37
4.1.Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımına İlişkin Veriler	37

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	52
5.1.Sonuç	52
5.2.Tartışma.....	56
5.2.1.Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Veli Cinsiyetine Göre İncelenmesine Yönelik Tartışma.....	56

5.2.2.Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Çalışma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Tartışma.....	57
5.2.3.Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Yaşına Göre İncelenmesine Yönelik Tartışma.....	59
5.2.4.Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Tartışma.....	62
5.2.5.Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Gelirine Göre İncelenmesine Yönelik Tartışma.....	64
5.2.6.İlkokulda Veli Katılımı ile Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma.....	65
5.2.7. Veli Katılımı Ölçeği Toplam Puanının Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisini Yordamasına İlişkin Tartışma.....	66
5.3.Öneriler.....	67
5.3.1.Araştırmacılara Öneriler.....	67
5.3.2.Uygulayıcılara Öneriler.....	67
KAYNAKÇA	69
EKLER.....	82
ÖZGEÇMİŞ.....	88

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3.1: Katılımcıların Frekans ve Yüzdeler Dağılımı.....	31
Tablo 3.2: Veli Katılımı ve Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeklerine İlişkin Verilerin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri.....	35
Tablo 4.1: Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Veli Cinsiyetine Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	36
Tablo 4.2: Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Çalışma Durumuna Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	38
Tablo 4.3: Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Yaşına Göre ANOVA Sonuçları	39
Tablo 4.4: Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	43
Tablo 4.5: Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Gelirine Göre ANOVA Sonuçları.....	46
Tablo 4.6: Korelasyon Analizi Sonuçları	48
Tablo 4.7: Veli Katılımı Ölçeği Toplam Puanının Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisini Yordamasına İlişkin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	49

KISALTMALAR

TDK : Türk Dil Kurumu

SPSS : (Statistic Packets For Social Sciencences) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi

Akt : Aktaran

ev : Çeviren

Ed : Editör

vd : Ve Diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar ve sınırlılıklar hakkında bilgiler ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem

Veli, eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin sorumluluğuna sahip olan anne, baba ya da kanunen bu görevlere sahip olan kişileri anlatmak için kullanılan bir ifadedir (Nazlı, 2020: 7). Veli katılımı ise; okul ve aile birlikteliğini oluşturabilmek amacıyla eğitim-öğretim sürecinin velileri ilgilendiren kısmı olarak ifade edilebilmektedir (Şaban, 2011: 20). Başka bir ifadeyle veli katılımı, velilerin okul ve öğretmen ile iş birliği yaparak eğitim öğretim sürecine katılmaları anlamına gelmektedir (Nazlı, 2020: 7). Aynı zamanda veli katılımı, ebeveynlerin öğrencilerin eğitim öğretim süreçlerinde aktif rol oynaması olarak da ifade edilmektedir (Erdoğan, 2020: 1488).

Ailelerin okul çalışmalarına katılımının ve katkısının belirlenen eğitim-öğretim kazanımlarına ulaşmada önemli fayda sağladığı düşünülmektedir. Okulda belirlenen plana uygun yapılan eğitim-öğretim çalışmalarının içselleştirilmesi için aile ortamına ihtiyaç duyulmaktadır. Okullarda öğrenilenlerin en güzel uygulama alanı, aile ortamı olmaktadır (Robinson ve Harris, 2014'ten akt, Tabak, 2020: 105).

Ebeveyn katılımının eğitim öğretim sürecinde önemli olumlu gelişmeleri ve çıktıları beraberinde getirdiği bilinmektedir (Ertem ve Gökalp, 2020: 80). Eğitim öğretim sürecinde okullarda yapılan faaliyetlerin evde anne baba tarafından desteklenmesi ile öğrenci başarılarının olumlu olarak etkilendiği söylenebilmektedir (Şimşek ve Tanaydın, 2002: 12). Veli katılımının hem çocuğun bilişsel yeterliliğini hem de öğretmeni ile olan ilişkisini olumlu olarak etkilediği bilinmektedir (Topor, vd., 2010: 193). Aynı zamanda veli katılımının çocukların anne ve babası ile ilişkilerini olumlu yönde etkileyebildiği bilinmektedir (Göktaş, 2015: 70).

Ebeveyn, çocukların ilk ilişki kurduğu birey ya da bireylerdir (Tarhan, 2018: 159). Ebeveyn çocuk ilişkisi ise çocukların ilk eğitim aldıkları ve ilk öğretmenleri olan anne, babaları ile kurdukları ilişkidir (Tarhan, 2016: 25). Çocukların her alanda gelişiminde

sosyal çevrenin etkisinin, kalıtımın etkisinden fazla olduğu bilinmektedir. Çocukların gelişimleri ve öğrenmeleri için ailelerinin rehberlik yapmalarına ihtiyaçları vardır (Tarhan, 2018: 159).

Olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisinin, çocuğun sosyal gelişiminin ve davranışlarının üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir (Kırman ve Doğan, 2017: 44). Çocuklar doğdukları andan itibaren, anneleri ile güvenli bir bağ kurmayı ve anneleri ile ilişkilerinin güvene bağlı, sıcak bir ilişki olmasını istemektedirler. Bu şekilde güvenli ve sıcak bir bağ kurmuş olan çocukların akranları ile de olumlu ilişkiler içinde olduğu görülmektedir (Tezel Şahin, Şepitci Sarıbaş ve Ertör: 2020: 8).

Anne ve baba ile kurulan bağ çocuğun çevresindeki diğer bireylerle kuracağı bağı da etkilemektedir (Subaşı ve Kazan, 2020: 149). Anne babası ile güvenli bağlanmış çocukların, öğretmenleri ve arkadaşlarıyla ilişkileri olumlu olmaktadır. Öğretmeni ve arkadaşlarıyla iyi ilişki kuran çocukların okula uyum süreci de başarılı geçmektedir (Nur, 2020: 121). Bununla birlikte çocukların öğrenme süreçlerinde ebeveynleri ile kurdukları ilişki çocuğun öğrenme becerisini de doğrudan etkileyebilmektedir (Arbel, vd., 2021: 10-11).

Ebeveynlerin kendi aralarındaki ilişkileri ve çocukları ile ilişkilerinin çocukların okula uyum süreçlerinde etkili olduğu bilinmektedir. Anne babasının arasındaki ilişkide ve ebeveynleri ile kendisi arasındaki ilişkide güvensizlik hisseden öğrencilerin okula uyum süreçlerinde zorlanabildikleri görülmektedir (Sturge Apple, vd., 2008: 13).

Bu araştırmada, “İlkokulda Veli Katılımı ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi Arasındaki İlişki” araştırılmıştır. İlkokulda çocuğu olan ebeveynlerin, okul, öğretmen ve öğrenci ile iş birliği yaparak eğitim öğretim sürecine aktif katılmasının, çocuğu ile ilişkisini nasıl etkilediği araştırılmıştır.

1.2. Amaç

Bu tezin amacı ilkokulda veli katılımı ile olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırmanın genel amacı göz önünde bulundurularak aşağıdaki alt amaçlar cevaplanmaya çalışılmıştır:

1. Veli katılımı velilerin yaşlarına, cinsiyetlerine, sosyoekonomik durumlarına, eğitim durumlarına, çalışma durumlarına göre *anlamlı farklılık göstermekte midir?*

2. Olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi, velilerin yaşlarına, cinsiyetlerine, sosyoekonomik durumlarına, eğitim durumlarına, çalışma durumlarına göre *anlamlı farklılık göstermekte midir?*
3. İlkokulda veli katılımı ile olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi arasında *anlamlı ilişki var mıdır?*
4. İlkokulda veli katılımı olumlu ebeveyn çocuk ilişkisini *yordamakta mıdır?*

1.3. Araştırmanın Önemi

Veli katılımı ile yapılan eğitim-öğretim süreci, öğrencilerin öğrendiklerini hayatlarına uyarlamalarını kolaylaştırmaktadır. Çocukların ilk sosyal ortamları olan aileleriyle eğitim-öğretim sürecine katılmaları onların çevreleriyle etkileşimlerini olumlu yönde etkilemektedir (Tezel Şahin ve Özbey, 2009: 36). Ebeveyn ile çocuk ilişkisinde, anne ve çocuğun birbirine yakın olması, iyi anlaşabilmesinin yanında aralarında kurdukları ilişkinin de süreklilik arz etmesi önemlidir (Yörükoğlu, 2021: 43).

Literatür tarandığında, veli ve okul iş birliğinin ilköğretim öğrencilerinin başarı ve başarısızlıklarına etkisinin incelendiği araştırmaya rastlanmaktadır (Gül, 2007). Farklı bir araştırmada, ilköğretim kademesindeki öğrenci ebeveynlerinin ilköğretim programının uygulanması sürecine katılımları ve okula karşı tutumlarının belirlenmeye çalışıldığı ve önerilerin sunulduğu görülmektedir (Can, 2009). Literatürde ilkokulda veli katılımı ile olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi kavramlarının beraber kullanıldığı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Değişkenler farklı kavramlarla kullanılarak araştırmalar yapılmıştır. Bu sebeple yapılacak olan çalışma ile literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Literatürde daha evvel ele alınmamış bir konu olan veli katılımı ile olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi arasındaki ilişkiyi incelemek çalışmanın özgünlüğünü ortaya koyabilmektedir. Araştırmanın; ebeveynlere, öğretmenlere ve okul idarecilerine veli katılımı ve ebeveyn çocuk ilişkisi hakkında farkındalık kazandıracağına inanılmaktadır.

1.4. Varsayımlar

1. Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin, uygulanan Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği ve Veli Katılım Ölçeği sorularını gerçek düşünceleri ile cevapladıkları varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma 2021- 2022 yıllarında İstanbul'da Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarına devam eden ilkokul öğrencilerinin velilerini kapsamaktadır. Bu sebeple, araştırmanın sonuçları bu velilere benzer özellik taşıyan gruplara genellenebilir.
2. Bu araştırma; Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği, Veli Katılımı Ölçeği ve kişisel bilgi formu ile toplanan cevaplarla sınırlıdır.
3. Bu araştırmanın verileri, pandemi şartları dolayısıyla online olarak toplanmıştır.

1.6. Tanımlar

Ebeveyn: Ebeveyn, çocukların ilk ilişki kurduğu birey ya da bireylerdir (Tarhan, 2018: 159).

Ebeveyn- Çocuk İlişkisi: Çocukların ilk eğitim aldıkları ve ilk öğretmenleri olan anne, babaları ile kurdukları ilişkidir (Tarhan, 2016: 25).

Veli: Veli, eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin sorumluluğuna sahip olan anne, baba ya da kanunen bu görevlere sahip olan kişileri anlatmak için kullanılan bir ifadedir (Nazlı, 2020: 7).

Veli Katılımı: Veli katılımı, velilerin okul ve öğretmen ile iş birliği yaparak eğitim öğretim sürecine katılmaları anlamına gelmektedir (Nazlı, 2020: 7).

İKİNCİ BÖLÜM

VELİ KATILIMI VE OLUMLU EBEVEYN ÇOCUK İLİŞKİSİ

Araştırmanın bu kısmında veli katılımı kavramı ile olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ele alınmıştır.

2.1. Veli Katılımı

“Veli” eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin sorumluluğuna sahip olan anne, baba ya da kanunen bu görevlere sahip olan kişileri anlatmak için kullanılan bir ifadedir. Türk Dil Kurumu’nun (2022) tanımına göre veli, “bir çocuğun her türlü durum ve davranışlarından sorumlu olan kimse” olarak tanımlanır. Veli katılımı ise velilerin okul ve öğretmen ile iş birliği yaparak eğitim öğretim sürecine katılmaları anlamına gelmektedir (Nazlı, 2020: 7).

Öğrencilerin her durumu ile ilgili birinci sorumluluğa sahip ifadesine karşılık gelen “veli” kavramı, “aile” kavramı olarak da kullanılmaktadır (Şaban, 2011: 20). Aile, anne, baba ve çocuklardan oluşan, toplumun en küçük birimidir. İnsanlar, birlikte olmanın en iyi yolunun aile kurmak olduğunu fark etmişlerdir (Bacanlı ve Aydın, 2017: 38). İlk olarak ailede başlayan eğitim öğretim süreci okul ile devam etmektedir. Aile- okul iş birliği ile eğitim öğretim faaliyetlerinin yapılması çocukların bütünsel gelişimini olumlu etkileyebilmektedir (Karakaya, 2012:83). Çocukların hayat ve okul başarılarını arttırmanın en temel yolu veli, öğretmen, okul ve toplumun iş birliği içinde birlikte hareket etmeyi başarabilmelerinden geçmektedir (Epstein, 2016: 35).

Veli katılımının en birinci amacı; çocukların eğitim öğretim süreçlerine eşlik edebilmek, onlarla beraber eğitim öğretim faaliyetlerinin içinde olabilmektir. Olası oluşabilecek sıkıntıları engelleyebilmek, öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarının artmasını sağlayabilmek, çocukların olumlu davranışlarını pekiştirmek ve eğitim öğretim sürecini daha verimli bir şekilde sürdürebilmek gibi kavramlar da veli katılımının amaçları içinde sayılabilmektedir (Yüçetaş Artan, 2019: 9). Ebeveynler, çocukların ilk ilişki kurdukları bireylerdir. Çocukların her alanda gelişiminde sosyal çevrenin etkisinin, kalıtımın etkisinden fazla olduğu bilinmektedir. Çocukların gelişimleri ve öğrenmeleri için ailelerinin rehberlik yapmalarına ihtiyaçları vardır (Tarhan, 2018: 159).

Eğitim s¼recine çocuklar evde aileleri ile başlamaktadırlar. İlerleyen zamanlarda ailenin bu s¼reten koparak sadece okulun eğitim s¼recini ¼stlenmesi çocukların olumlu bir ortamdan uzak olmasına sebep olmaktadır. Çocukların eğitim ¼đretim s¼recini en olumlu şekilde geçirebilmeleri için ailenin desteği yadsınamaz boyuttur (Ardako, 2020: 76). Ebeveynlerin çocukları yetiştirirken g¼sterdikleri başarıya bağlı olarak ilkokul çocuklarının okula uyum sağladıkları ve okulda başarılı oldukları g¼r¼lebilmektedir. Çocukların okula başlamaları ile ebeveynler eğitim g¼revini tamamen ¼đretmenlere aktarmadan, evde ve okulda ortaklaşa devam eden bir eğitim ¼đretim s¼reci oluşturmalıdır (Y¼r¼kođlu, 2021: 79).

Veliler ve ¼đretmenler çocukların gelişimlerinin olumlu olabilmesi için onları desteklemektedir. Ortak bir amaç altında birleşen veli ve ¼đretmenlerin iyi bir birliktelik ve iş birliği ile çocuklarının iyi bir eğitim ¼đretim almasını sağlamaktadırlar (Akyol ve Yıldırım, 2020: 92). Çocukların eğitim ¼đretim s¼releri başladığı andan itibaren velilerin ve ¼đretmenlerin ortak bir sorumlulukları vardır. Çocukların gelişimleri ile ilgili alınan bu sorumluluk bilinci veli ve ¼đretmen ortaklığında başarılı bir şekilde y¼r¼t¼lebilirse çocukların gelişimleri de olumlu etkilenebilecektir (ıkar, 2019: 20).

Veli katılımı, eğitim-¼đretim faaliyetleri için planlanırken ¼đrencinin ihtiyaı g¼z ¼n¼nde bulundurulmalıdır. ¼đrencinin ihtiyaı tespit edildikten sonra ihtiyacına ¼zel bir planlama yapılarak veli s¼rece d¼hil edilmelidir. S¼rete amaç, belirlenen hedefe ulaşmak olmalıdır. Bu şekilde iyi planlanan ve hedefe y¼nelik olan iş birliği içindeki veli katılımı başarılı sonuçlar verebilecektir (Y¼cetař Ertan, 2019: 3). Ebeveynlerin, ocukların eğitim- ¼đretim s¼recini en başarılı şekilde yapabilmeleri için okul ve ¼đretmen ile iş birliği içinde olmaları gerekmektedir. Ebeveynler, çocuklarını en iyi şekilde tanıyan bireyler oldukları için, çocuklarının kişilik ¼zellikleri, ihtiyaçları ve duyguları konusunda ¼đretmene yardımcı olabilecek bilgileri sunabilmektedirler. S¼re içinde olası çıkabilecek sorunlar da b¼y¼meden kontrol altına alınarak gerekli öz¼mlenmeler iş birliği içinde yapılabilir (G¼ke, 2000: 205).

Veli katılımının verimli bir şekilde gerçekleşebilmesi için karşılıklı iletişim ve etkileşim gerekmektedir. ¼đrenciyi ¼n plana çıkaran eğitim ¼đretim s¼recini daha verimli ve aktif bir hale getirmek için anne ve babaların da ¼n plana çıkması gerekmektedir. ¼đretmenler, velilerin mesleki yeterliliklerinden, yetenekli ve başarılı

oldukları alanlarından destek almalıdırlar. Böylece veli katılımı aktif bir hale getirilebilmektedir (Özen, 2018: 14).

Pandemi sürecinde okula iki gün devam eden çocukların ebeveynlerinin daha çok veli katılımı gösterdikleri, okula beş gün devam eden çocukların ebeveynlerinin ise daha az veli katılımı gösterdikleri görülebilmektedir. Öğretmenlerin çocukların okula daha az geldikleri süreçte velilerden daha çok destek istedikleri ve velilerin de daha çok katılım gösterdikleri söylenebilmektedir (Afyoncuoğlu, 2022: 70).

Epstein 6 tür veli katılım türü belirlemiştir ve her bir veli katılım türü için etkinliklere yer vermiştir. Epstein sıraladığı 6 veli katılım faaliyetleri ile velilerin okulda ve evde öğrencilere destek vererek bir bütünlük oluşturulmasını, öğrenme ortamının geliştirilmesini amaçlamıştır (Epstein, 2004: 13). Epstein'in ebeveynlere yönelik önerdiği 6 veli katılım türü şu şekildedir (Epstein, 2002):

1-Ebeveynlik Faaliyetleri: Çocukları için uygun olan koşulları sağlayabilmesi ebeveynlerin üstlendikleri bir durumdur. Ebeveynlik faaliyetleri, ailelerin çocukları ile iletişimlerini güçlendiren, ev içi etkinliklerin niteliğini arttırıcı faaliyetleri kapsamaktadır.

2-İletişim Faaliyetleri: Öğretmen, veli ve öğrenci arasındaki iletişimi güçlendirmek önemlidir. Okuldan eve evden de okula giden çift yönlü bir iletişimin olması gerekmektedir. Okul ve ebeveynler arasında kurulan güçlü iletişim çocukların okul ve evdeki faaliyetlerindeki başarılarını olumlu olarak etkileyebilmektedir.

3-Gönüllülük Faaliyetleri: Velilerin yetenekli ve ilgili oldukları alanlarla ilgili okulda gönüllü çalışmalar yapmaları, okulda olumlu atmosferin oluşmasını pekiştirmektedir. Sadece anne baba değil dede, anneanne, babaanne ya da farklı gönüllüler de okulda gönüllü çalışmalara katılarak okulda yapılan faaliyetleri destekleyebilmektedirler.

4-Evde Öğrenme Faaliyetleri: Okulda yapılan çalışmalara ek olarak evde çalışmaların yapılması, ebeveynlerin çocuklarını takip ve kontrol etmelerini kolaylaştırmaktadır. Çocukların derslerine, sınavlarına daha hâkim olan ebeveynlerin çocukları ile iletişim ve ilişkileri de olumlu olarak bu durumdan etkilenebilmektedir. Aynı zamanda veliler ile öğretmen ve okul arasında da olumlu etkileşim oluşabilmektedir.

5-Karar Verme Faaliyetleri: Okulda işleyen eğitim öğretim sürecinde ebeveynlerin de karar verici olması önemlidir. Velilere okulla alakalı durumlarla ilgili karar verme imkânları verildiğinde okulu benimseyen ebeveynler oldukları görülebilecektir.

Velilerin okulla ilgili karar verme faaliyetlerine katılmaları ebeveyn, okul ve çocuk etkileşimini artırarak destekleyici bir faaliyet olabilmektedir.

6-Toplulukla İş Birliği Faaliyetleri: Topluluk gruplarının okul, veli ve öğrencilerle iş birliği içinde olması karşılıklı olarak herkese fayda sağlayabilmektedir. Ebeveynlerin ve okulların öğrencileri desteklemesinin yanında toplulukların da desteklemesi önemlidir. Topluluklar öğrencilerin başarılarının gelişmesine katkı sağlayabileceği gibi okulların maddi ve sosyal imkânlarının gelişmesine de katkı sağlayabilmektedir. Bununla beraber ailelerin de güç kazanması sağlanabilmektedir.

2.1.1. Veli Katılımının Önemi

Ailelerin okul çalışmalarına katılımının ve katkısının belirlenen eğitim-öğretim kazanımlarına ulaşmada önemli fayda sağladığı düşünülmektedir. Okulda belirlenen plana uygun yapılan eğitim-öğretim çalışmalarının içselleştirilmesi için aile ortamına ihtiyaç duyulmaktadır. Okullarda öğrenilenlerin en güzel uygulama alanı aile ortamı olmaktadır (Robinson ve Harris, 2014'ten akt, Tabak, 2020: 105). Eğitimin verimini güçlendirmeye yönelik yapılan çalışmaların en önemlisi velilerin eğitim öğretim sürecine katılmasıdır (Lindbergh ve Demircan: 64). Ebeveynlerin, okul ve öğrencilerin bir ekip bilinci ile iş birliği içinde hareket etmesi ekipteki herkesi olumlu destekleyebilmektedir (Epstein ve Salinas, 2004: 12).

Velilerin eğitim öğretim sürecine katılması her yaş grubundaki çocuk için önem taşımaktadır. Özellikle küçük yaş grubundaki çocukların gelecek seviyedeki sınıflardaki başarılarını olumlu etkilemesi açısından veli katılımı önemlidir (Günay Bilaloğlu, 2014: 2). İlk defa akademik eğitim-öğretim sürecine başlayan ilkökul çocuklarının ailesi tarafından desteklenmesi çocukların bu akademik süreci olumlu olarak geçirebilmelerine olanak sağlayabilmektedir (Yücetaş Artan ve Kahramanoğlu, 2020: 10).

Veli, öğretmen ve öğrencilerin bir ekip bilincinde olması önemlidir. Veli ve okul arasındaki ilişkinin olumlu olması öğrencilerin de okula karşı olumlu duygular beslemesini sağlayabilmektedir. Bununla beraber veli ve okul arasındaki olumlu ilişki, öğrencinin akademik ve sosyal yetkinliklerinin gelişmesine katkı sağlayabilmektedir (Yücetaş Artan, 2019: 5). Ebeveynlerin eğitim öğretim sürecine dâhil olması öğrencilerin yapılan faaliyetlere de istekli ve devamlı katılmalarını sağlamaktadır. İstekli ve devamlı katılım da öğrencilerin başarılarının olumlu yönde artmasını

sağlamaktadır (Doğan, 2021: 52). Aynı zamanda veli katılımının velilerin okula olan bağlılıklarını arttırdığı da bilinmektedir. Velilerin okul çalışmalarına katılarak destek vermeleri okula olan bağlılıklarını da olumlu etkileyebilmektedir (Ertarakçı ve Akyol, 2021: 91).

Veli katılımının öğrenciler, öğretmenler ve veliler için faydalı olduğu görülmektedir. Veli, ğretmen, ğrenci ve okul iş birliğinin öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarını geliştirdiği bilinmektedir. Evdeki hayatı ile okuldaki hayatını ailelerinin katılımı ve destekleri ile ilişkilendirebilen çocuklar daha başarılı olabilmektedirler. Aynı zamanda ocuk bu iş birliği sayesinde kendisini biricik hissetmektedir (Oğuz, 2012: 3).

Eğitim- ğretim sürecinin önemli bir parçası olan aile katılımının, en başta çocukların ders başarısını olumlu etkilediği gibi birçok farklı alanda da öğrencilere olumlu katkı sağladığı görülmektedir (Gürbüztürk ve şad, 2013: 995). Veli katılımı desteği alan öğrencilerin sosyalleşme becerilerinin, akademik başarılarının ve özgüvenlerinin yüksek olduğu bilinmektedir (Kıvrak, 2019: 75).

Veli desteği alan öğrenciler okula daha istekli gitmektedirler. Veli katılımı ile öğrenciler okulda ve evde kendilerini daha iyi hissederler, bu durum öğrencilerin performanslarını da olumlu olarak desteklemektedir (Epstein, 2002: 263). Veli katılımı ile yapılan eğitim-ğretim süreci, öğrencilerin öğrendiklerini hayatlarına uyarlamalarını kolaylaştırmaktadır. Çocukların ilk sosyal ortamları olan aileleriyle eğitim-ğretim sürecine katılmaları onların çevreleriyle etkileşimlerini olumlu yönde etkilemektedir (Tezel şahin ve zbey, 2009: 36). Ayrıca aile katılımının fazla olduğu eğitim kurumlarındaki öğrencilerin sosyal ve duygusal öğrenmelerinin de yüksek olduğu bilinmektedir (Ağırkan, 2021: 101).

Ebeveyn ve öğretmenlerin iş birliği içinde olmaları çocuklar ile ilgili bilgilerinin ve farkındalıklarının artmasını sağlayacaktır. Veliler ev ile ilgili ipuçlarını öğretmenlerle paylaşırken, öğretmenler de okulla ilgili ipuçlarını veliler ile paylaşabilecekler böylece ortak payda olan ocuk ile ilgili ayrıntılı bilgiye sahip olunabilecektir (İşmen Gazioğlu, 2012: 14). Veli katılımının çocuklara sağladığı faydaların yanında veli ve öğretmenlere de olumlu katkısının olduğu söylenebilir. Öğretmen ve veli arasındaki iki yönlü iletişim ve etkileşimin ebeveyn ve öğretmenlere katkı sağlayabileceği yadsınamaz bir durum olabilmektedir (Kurtbaş, 2019: 3).

Ebeveynlerin ve okulların ortak amacı, çocukların en iyi şekilde yetişmesi için onlara yardımcı olabilmektir. Aynı amaca sahip olan iki grubun birbiri ile ilişkisi de son derece önemlidir. Nitelikli eğitim öğretim ortamı oluşturabilmek için velilerin ve okulun iş birliği içinde sağlıklı ilişki geliştirmeleri gerekmektedir (Erdoğan, 2006: 206). Okulda yapılan faaliyetlerin evde veliler tarafından desteklenmesi okulda çocukların istenilen başarıya ulaşmasını sağlayabilecektir (Şimşek ve Tanaydın, 2002: 12).

Çocuğun gelişmesi için ebeveyn, çocuk ve okul birlikteliğinin tam olması, eğitim öğretim sürecinin bütünsel olarak devam etmesini sağlayabilmektedir (Şakar, 2022: 87). Eğitim öğretim faaliyetlerinin nitelikli bir şekilde yürütülmesinde ebeveynlerin eğitime katılımı önemli bir etken olarak görülmektedir (Ersen, 2020: 49).

2.1.2. Veli Katılımını Etkileyen Faktörler

Veli katılımını engelleyen faktörler; veli, öğretmen, okul ve toplumsal kaynaklı nedenler olmak üzere dört maddede toplanmaktadır. Evde çocuk sayısının fazla olması, velilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olması ve aile düzenlerinin oluşmamış olması veliden kaynaklanan sebeplerden sayılmaktadır. Öğretmenden kaynaklanan nedenler arasında, öğretmenlerin veli katılımına gerekli hassasiyeti göstermemesi, velilere beklentilerin anlaşılır bir şekilde anlatılmaması, veli katılımı için gerekli plan ve organizasyonların yapılmaması gibi sebepler yer almaktadır. Okuldan kaynaklanan sebepler içinde de okulların velilerden maddi destek beklemesi, velilere yönelik okul tarafından etkinliklerin yapılmıyor olması ifade edilmektedir. Toplumsal neden içerisinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından veli katılımı ile ilgili nitelikli çalışmaların yapılmamış olması sayılabilmektedir (Koç, 2019: 69).

Ailelerin sosyokültürel seviyeleri ve kişisel farklılıkları da veli katılımını etkileyen faktörler içinde sayılabilmektedir. Aynı zamanda öğretmen, veli ve idareciler tarafından veli katılımına gerekli önemin verilmemesinin veli katılımını olumsuz etkilediği söylenebilmektedir (Keçeli Kaysılı, 2008: 80). Bazı öğretmenler okulda yapılan etkinliklere velilerin katılmasını istememektedirler. Bu durum veli katılımını olumsuz etkileyen faktörler arasında sayılabilmektedir (Selanik Ay ve Aydoğdu, 2016:676). Veliler okul çalışmalarına katılım sağlamak istemelerine rağmen nasıl katılacakları konusunda yeterli bilgiye sahip olamadıkları görülebilmektedir. Bununla beraber okul idaresi ve öğretmen tarafından donanımlı bilgilendirme yapılmadığı için veli katılımları sınırlı olabilmektedir (Günay Bilaloğlu, 2014: 251). Veli katılımının

öğrencileri birçok yönden olumlu etkilediğinin bilinmesine rağmen öğretmen ve idarecilerin okullarda veli katılımını destekleyici çalışmalara yer vermediği görülebilmektedir (Karakaya, 2012: 85).

Veli katılımı kavramı ile genellikle annelerin eğitim öğretim sürecine katılımı anlaşılmaktadır. Çocukların eğitim öğretim süreçlerinden anne ve baba aynı seviyede sorumludur ve yetkilidir. Toplumun yapısı ve alışılmış geleneksel aile düzeni eğitim öğretim sürecine baba katılımını engelleyen unsurlardan sayılabilmektedir (Yücetaş Artan, 2019: 59). Sınıf seviyesi arttıkça velilerin katılım seviyelerinin de azaldığı görülebilmektedir. Bu sebeple veli katılımını çocukların yaşlarının büyümesi de sınırlayabilmektedir (Işık, 2020: 88).

2.1.3. Veli Katılımına İlişkin Araştırmalar

Doğan (2021) veli katılımının matematik okuryazarlığı eğitimi sürecine etkisini incelemiştir. 34 yedinci sınıf öğrencisinin üzerinde yapılan araştırma bulgularına göre veli katılımının matematik okuryazarlığı başarısını arttırdığı ve ebeveynlerin katılımının öğrencilerin ders içi etkinliklerine katılımını da olumlu yönde etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Gündüz (2021) tarafından yapılan araştırmada, 8-12 yaşlarındaki ilköğretim okulu öğrencilerinin sosyal, duygusal ve ahlak gelişimi ile velilerin eğitime katılım düzeyi arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmaya göre velilerin öğrencilerin çalışmalarına destek olmaları ile öğrencilerin sosyal, duygusal ve ahlak gelişimleri arasında pozitif ilişki olduğu görülmüştür.

Çankaya (2020) veliler üzerinde yaptığı araştırmada velilerin öz yeterlikleri ile çocuklarının eğitimine katılımları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma bulgularına göre, öz yeterliği pozitif yönde olan velilerin, çocuklarının eğitim öğretim sürecine katılımlarının da pozitif yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı araştırma bulgularına göre ailelerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Çetin (2020) anaokulu öğrencilerinin ebeveynlerinin eğitim öğretim sürecine katılımlarının ebeveynlerin ortak ilişkileri ve veli katılımına yönelik sahip oldukları inançları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Antalya'da ikamet eden okul öncesi velilerinin katılımı ile gerçekleştirilen araştırma bulgularına göre ebeveynlerin birbirleri ile ortak ve iş birliği içinde olan iletişimlerinin veli katılım düzeylerini

artırabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Ertem (2015) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde Ankara'nın merkez ilçelerindeki ilkokul ve ortaokul velileri ile çalışılmıştır. Araştırma sonucunda velilerin okul iklimi algısının olumlu olmasının veli katılımı düzeyini arttırdığı ortaya çıkmıştır.

Ekinci Vural ve Kocabaş (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, çocuğu okul öncesi eğitimi alan ile okul öncesi eğitimi almayan velilerin veli katılım düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 901 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre, okul öncesi eğitim alan çocukların 1. Sınıfa başladıklarında ailelerinin veli katılımları, okul öncesi eğitim almamış çocukların 1. Sınıfa başladıklarında ailelerinin veli katılımlarına göre daha yüksek bulunmuştur.

Akyol ve Yıldırım (2020) tarafından öğretmen ve ebeveynler ile yapılan, “Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre Ailenin Eğitime Katılımı” başlıklı araştırmada 151 öğretmen ve 129 ebeveyn ile çalışılmıştır. Araştırma sonunda veli ve öğretmen görüşlerine göre; veli katılımının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tümkaya (2017) tarafından gerçekleştirilen “Velilerin Okulda Eğitime Katılım Türlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” isimli araştırmada, Adana il merkezi sınırları içindeki ilkokul ve ortaokul düzeyindeki çocukların velileri ile çalışılmıştır. 243 kadın, 91 erkek veli üzerinde yapılan araştırma bulgularına göre; veli katılım düzeylerinin “İletişim Kurma”, “Ebeveynlik”, ve “Evde Öğrenme” alt başlıklarında daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kıvrak (2019) tarafından ilkokul 1. Sınıf öğretmenleri ile yapılan, birinci sınıf öğrencilerinin okuma yazma süreçlerinde veli katılımının etkisinin incelendiği araştırma bulgularına göre, veli katılımı ile desteklenen öğrencilerin, veli katılımı ile destek görmeyen öğrencilere göre farklılıklarının fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Orçan Kaçan, Dönmez ve Kimzan (2020) araştırmalarında anne ve babaların veli katılımına yönelik görüşlerini incelemiştir. Araştırma bulgularına göre, babaların annelere göre çocuklarının eğitim öğretim sürecine katılımlarının daha sınırlı ve az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Annelerin babalara oranla okul ve öğretmen ile daha güçlü iletişime sahip oldukları, okul içinde ve dışındaki etkinliklere babalara göre daha çok katılım gösterdikleri görülmüştür.

Çıkar (2019) tarafından gerçekleştirilen yüksek lisans tez çalışmasında veli katılımı, ilkokul ve ortaokul velilerinin görüşleri ile incelenmiştir. Çalışma, Van ili merkez ilçelerindeki ilkokul 3. Ve 4. Sınıf öğrenci velileri ile ortaokul 5. 6. 7. ve 8. Sınıf öğrenci velilerinin katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre veli, öğretmen ve okul iş birliğinin iyi seviyede olduğu, velilerin okul ve ev çalışmalarına katılımlarının yüksek düzeyde olduğu, veli katılımının öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça azaldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Aynı araştırma bulgularına göre çocukları için iyi bir eğitim öğretim planları yapan ebeveynlerin veli katılım düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tümkaya ve Türkmenoğlu (2021) tarafından gerçekleştirilen “İlkokul Dönemi Çocukların Babalarının Aile Katılımına İlişkin Görüşleri” başlıklı makalede ilkokulda öğrenim gören 12 öğrenci babası ile çalışılmıştır. Araştırma bulgularına göre babaların çocuklarının eğitim öğretim süreçlerine okulda ve evde destek olmalarının baba-çocuk ilişkilerini olumlu düzeyde etkilediği, çocukların mutluluk doyumuna ulaştıkları, çocuğun özelde babası genelde ailesi ile daha olumlu iletişim kurabildiği ve iletişim kazalarının daha az yaşandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Dinç (2017) veli katılımının çocukların akademik başarısına etkisini incelemiştir. Araştırmada Pamukkale ilçesindeki 374 4. Sınıf öğrenci velisi ile çalışılmıştır. Araştırma bulgularına göre, aile katılımı ile öğrencilerin ders notlarının birbiriyle pozitif ilişki olduğu, ilkokulda veli katılımı arttıkça öğrencilerin akademik başarılarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Karakaya (2012) tarafından yapılan “İlköğretim Okullarında Ailenin Eğitime Katılımı ve Okul Sosyal Hizmeti” başlıklı yüksek lisans tezinde veli katılımını engelleyen faktörlerin belirlenmesi ve belirlenen engellere yönelik önerilerin oluşturulması amaçlanmıştır. Araştırmaya İstanbul ilinin Sultanbeyli ilçesindeki 1-8. Sınıflarda eğitim öğretim gören öğrencilerin ebeveynleri katılmıştır. 335 öğrenci velisinden elde edilen bulgulara göre, eğitim seviyesi düşük ve nitelik bakımından yetersiz işlerde çalışan, ekonomik güçleri yetersiz ebeveynlerin veli katılım düzeylerinin düşük olduğunu sonucuna ulaşılmıştır.

Çağdaş, Özel ve Konca (2016) velilerin öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetlerine katılım düzeylerini ve veli katılım düzeylerini etkileyen faktörleri incelemiştir. Araştırmada 302 1. Sınıf velisi ile çalışılmıştır. Araştırmaya göre, veli katılımının orta seviyede olduğu ve annelerin babalara göre daha çok veli katılımı sağladıkları, ev

hanımı olan annelerin çalışan annelere göre daha çok veli katılımı gösterdikleri görülmüştür.

Veas vd. (2019) araştırmalarında veli katılımı, akademik başarı ve üst biliş arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. 1.398 lise öğrencisinin katıldığı araştırma bulgularına göre, üst bilişin önemli olduğu ve veli katılımının eğitim modellerinin gelişimini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Topor vd. (2010) veli katılımı ile öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmaya 7 yaşındaki 158 öğrenci, öğrencilerin anneleri ve öğretmenleri katılmıştır. Araştırma bulgularına göre veli katılımı ile öğrencilerin ders başarıları birbiriyle ilişkili bulunmuştur.

2.2. Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi

Ebeveyn, Türk Dil Kurumu'nun (2022) tanımına göre, "ana ve baba" olarak tanımlanmıştır Ebeveyn olmak önemli bir yükümlülüktür. Çocukları yetiştirmek için bir yol haritası bulunmamaktadır. Her çocuk özeldir ve farklıdır. Bu süreçte ebeveynlere bir şeyler öğretip yardımcı olabilecek kişiler de yine çocuklardır (Nicholson ve Parker, 2020: 1).

Ebeveyn olabilmek ve ebeveynlik yapabilmek için çocuklarla bağ kurabilmek gerekmektedir. Çocuğun doğduğu andan itibaren fiziksel olarak kurulan bağ, çocuğun yaş almasıyla beraber duygusal ve psikolojik bağ kurulmasıyla devam etmektedir. Ebeveyn çocuk arasında güçlü bir bağ kurulduktan sonra çocukları yetiştirmek kolay olabilmektedir (Neufeld ve Mate, 2020: 22). Anne baba, doğdukları andan itibaren çocuklarının ihtiyaçlarına cevap vererek onlarla bağ kurmaktadır, yaş aldıkları her dönemde anne ve babası tarafından duygusal ihtiyaçları karşılanan çocuklar güven duygusu ile büyüebilmektedirler (McBride, 2020: 38).

Bağlanma ilişkisinin temel ilkeleri olarak, bebek ve çocuk ile ilgili ön bilgi kazanabilmek, çocuklara karşı olumlu duygular besleyebilmek, çocukların gereksinimlerini giderebilmek, tensel temas kurabilmek, düzenli uyku düzeni oluşturabilmek, empatik iletişim kurabilmek ve dengeli ebeveynlik becerileri sayılabilmektedir. Bu ilkeleri her ebeveynin hayatına geçirme tarzının farklı olduğu bilinmektedir. Ebeveyn- çocuk arasında kurulan bağ, her anne baba için farklı bir deneyim sürecidir (Nicholson ve Parker, 2020: XVI)

Ebeveyn çocuk bağına başarılı bir şekilde kurabilmiş çocukların ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinin çatışmasız ve sıkıntısız bir şekilde geçtiği bilinmektedir. Çocukların ebeveynleri ile olan ilişkileri, çevresindeki bireylere ve nesnelere karşı kurduğu ilişkinin temelini oluşturmaktadır. Ailesi ile güven ve huzur içinde büyümüş olan çocuklar, öncelikle kendilerinin farkındadır ve mutludur. Kendisinin farkında ve mutlu olan çocuklar kendilerini daha iyi ifade ederek sosyal çevrelerinde başarılı bireyler olmaktadır (Erdoğan ve Uçukoğlu, 2011: 69-70).

Anne babası ile olumlu ilişki geliştiren, olumlu davranışları motive edilen çocukların özgüven kazandıkları görülmektedir. Anne- babası ile karşılıklı iyi bir iletişim, ilişki geliştiren çocuk aile dışındaki diğer sosyal çevresiyle de olumlu ilişkiler geliştirebilmektedir. Ebeveynlerinin rehberliği ile sosyalleşme ve eğitim-öğretim sürecine katılan çocuk, olumlu bir sosyal hayat kazanabilmektedir. Çocukları ile ihtiyaçlarına göre ve yeterince ilişki kurabilen ebeveynler, çocukların sosyal, psikolojik ve fiziksel ihtiyaçlarını destekleyerek onların iyi bir eğitim- öğretim sürecine dâhil olmalarını sağlamaktadırlar bu durum çocukların okul başarılarını da yükselmektedir (Şentürk, 2006: 124).

Çocuklarıyla kaliteli vakit geçiren ebeveynlerin çocuklarının psikolojik yönden sağlıklı bireyler oldukları görülmektedir. Çocukların hayatta başarılı olabilmelerinin temelini aileleri ile aralarındaki olumlu ilişki oluşturmaktadır. Aileleri tarafından desteklenen çocuklar sosyal, fiziksel ve psikolojik olarak sağlıklı gelişmektedirler. Anne ve babaların çocukları ile verimli bir beraberlik geçirmeleri çocukların psikolojik ve sosyal olarak sağlıklı bireyler olmalarını sağlamaktadır. Ebeveyn desteği, sevgisi ve güveni ile büyüyen çocuklar, yaş aldıklarında da bu güveni hissederek başarılı bireyler olmaktadır (Bilgin, 2016: 95-96).

Çocukların ilk eğitim aldıkları yer evleridir. Dolayısıyla ilk öğretmenleri de anne ve babalarıdır. Çocuklar hayatı, ebeveynlerinin gösterdikleri şekilde tanırlar ve bilirler. Bu açıdan anne- baba- çocuk ilişkisi çocukları olumlu ya da olumsuz etkileyebilir (Tarhan, 2016: 25). Çocuklar doğuştan harika bir potansiyele sahiptirler. Ebeveynler çocuklardaki bu potansiyelin farkına varıp, onları etkili tavır ve davranışlarla geliştirmelidirler. Meşe palamudu uygun ortamlarda nasıl gelişirse, çocuklar da uygun ortamlarda gelişebilir ve hayatının her alanına gelişimini olumlu olarak yansıtabilir (Cüceloğlu, 2016: 177).

Ebeveynlerin, çocukların yaptıkları çalışmalara ve işlere müdahale etmemeleri çocuklarını kabul ettiklerinin bir göstergesi olmaktadır. Çocuklara karışmayarak onların ayrı birer birey olduklarını onlara sözsüz iletişim ile göstermek ebeveyn ile çocuk arasında güvene ve huzura dayalı bir bağ oluşmasını sağlayacaktır (Gordon, 2009: 64). Çocuklar üzerinde ebeveynlerin davranışları, kurdukları sözlü iletişimden daha çok etkili olabilmektedir. Çocuklar söylenenlerden daha fazla ebeveynlerinden gördüklerinden etkilenmektedirler (McBride, 2020: 94).

Ebeveynler, çocukları ile olumlu ve pozitif bir ilişki kurduklarında, huzur ve rahatlık hissederler (Nicholson ve Parker, 2020: 220). Ebeveynler huzurlu oldukları zaman çocukları ve eşleri ile olumlu ilişki kurabilirler. Kendisini seven ebeveyn olumlu ilişki kurmanın ilk adımını atmış sayılır. Anne babaların öncelikle kendilerini sevdiğini kabullenip, bilmesi çocuklarına karşı faydalı olabilmelerini sağlamaktadır bu da ilişkilerine olumlu yansımaktadır (Runkel, 2017: 158).

Anne ve babaların çocuklarına yaklaşımları ebeveyn çocuk ilişkilerini şekillendirmektedir (Torun, 2021: 80). Özellikle çocukluk döneminde ebeveynlerini model alan çocukların aileleri ile kaliteli ve verimli vakit geçirmeleri önemlidir (Bartan, 2013: 93). Ebeveynlerin çocukları ile kurdukları nitelikli ilişki çocukların başarılı bireyler olarak yetişmesini sağlayabilmektedir (Cüceloğlu, 2006: 100-101). Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi geliştirilmiş ailelerde yetişen çocukların ergenlik dönemlerindeki sosyal ve duygusal öğrenmelerinin de yüksek olduğu bilinmektedir (Ağırkan, 2021: 100). Ayrıca olumlu ebeveyn çocuk ilişkisinin hâkim olduğu ailelerde yetişen çocukların problem çözme becerilerinin iyi olduğu bilinmektedir (Karakoç, 2022: 68).

Çocuklara hayatlarının ilk yıllarında gösterilen ebeveyn desteği, ebeveyn- çocuk iletişimi ve ilişkisi çocukların gelecek yıllarını ve yetişkinlik dönemini de etkilemektedir. Çocuk ile ebeveynleri arasındaki nitelikli bir ilişkinin olması çocuğun fiziksel, sosyal ve psikolojik olarak sağlıklı bir birey olmasında önemli etki oluşturmaktadır. Ayrıca çocuğun okul öncesi ve ilkököl dönemleri annesinden ve babasından ilk olarak ayrılışları olması açısından bu dönemlerdeki iletişim ve ilişkinin verimliliği oldukça önemlidir. Çocuklar en çok bu dönemlerde ailelerine ihtiyaç duymaktadır. Yaş aldıkça, ailelerine olan ihtiyaçları azalmaktadır. Çocukların ebeveynlerine en çok ihtiyaç duydukları okul öncesi ve ilkököl dönemlerinde olumlu ebeveyn- çocuk ilişkisi geliştirmek önem oluşturmaktadır (Öngider, 2013: 437).

Ebeveynler, bir birey olarak gördüğü çocuklarına her şeyden önce sevgi ile yaklaşarak onlarla olumlu ilişkiler geliştirmeye çalışan anne- babalar olmalıdır. Sevgi temeli ile atılmış olan bir eğitim, istenilen nitelikte bir eğitimidir. Çocukların ebeveynleri ile olumlu ilişkiler geliştirerek, sosyal, duygusal ve birçok açıdan desteklenerek büyümeleri önem arz etmektedir. Çocuk hakları sözleşmesinde karşılaştığımız gibi çocuğun kendi beceri ve başarılarına uygun ailesinden rehberlik alma hakkına saygı duyulması gerekmektedir (Yavuzer, 2021: 66-69).

Cahit Külebi (1988) “Çocuklar” isimli şiirinin bir dördlüğünde çocukların sevgi ihtiyaçlarını şu şekilde anlatmaktadır:

(...)

“Bir nazlı kuşa benzer

Çocuk dediğin.

Ev ister, ekmek ister,

Öpülmek, okşanmak ister.”

(...)

Ebeveynler çocuklarına vakit ayırıp onlarla keyifli vakit geçirdiklerinde çocuklar ailelerini destekleyici bir birim olarak görmektedirler. Ebeveynlerin baskı hissettiren ve çelişkili davranışları ise çocukların, aile ortamını destekleyici olmayan bir birim olarak görmelerine sebep olabilmektedir (Akşab, 2020: 115).

Ebeveyn çocuk ilişkisinin çocukların uyum ve uyumsuzluğuna etki ettiği görülebilmektedir. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi geliştirilen aile ortamlarında yetişen çocukların, olumsuz ortamda yetişen çocuklara göre daha uyumlu oldukları bilinmektedir (Yavuzer, 2006: 133). Yeterli ebeveyn desteği alan çocukların daha az şiddet eğilimi gösterdikleri ve uyumsuz, asabi davranışlarının azaldığı bilinmektedir (Karaboğa ve Eker, 2020: 150).

Anne ve baba çocuklar için birinci sorumluluğa sahip ebeveynlerdir. Çocuklar yaş alırken anneanne, babaanne ve dede gibi öteki ebeveynler de çocuklar için önemli etkiler oluşturabilmektedir. Çocuklar büyüyüp yetişirken anne ve babaların öteki ebeveynleriyle iş birliği içinde olması önemlidir (Bacanlı ve Aydın, 2017: 46). Çocuklar için çevresindeki bireylerin birbiriyle iş birliği ve uyum içinde olması önemlidir. Uyumun iyi olması çocukların gelişimlerini olumlu olarak

etkileyebilmektedir. Çocukların çekirdek ailesindeki ebeveynlerine ihtiyacının olduğu kadar geniş ailesindeki ve sosyal çevresindeki bireylere de ihtiyacı olmaktadır (Cüceloğlu, 2017: 108).

Anneanne, babaanne ve dedeler çocukların sevilme ihtiyaçlarını desteklemekte ve güven duygularının gelişmesine katkı sağlamaktadırlar (Yazgan İnanç, Kılıç Atıcı ve Bilgin, 2018: 208). Büyükanne ve dedelerin, çocuklarına gösterdikleri anlayış ve hoşgörünün daha fazlasını torunlarına gösterdikleri bilinmektedir. Bu durum öteki ebeveynler olan büyükanne ve büyükbaba ile çocukların arasındaki ilişkiyi olumlu olarak etkileyebilmektedir (Şahin Yonca ve Tezel Şahin, 2021: 568). Dede ve torunlar arasında çoğunlukla samimi ilişkiler olduğu bilinmektedir. Torunlarına güzel davranışları ile örnek olan dedeler birçok olumlu duygu, düşünce ve davranışı kazanmaları için onları etkileyebilmektedir. Bu durum çocukların ebeveynleri ile ilgili değerlendirmelerinin olumlu olmasına ortam hazırlayabilmektedir. Büyükanne ve büyükbaba ile yaşayan torunlar, büyükanne ve büyükbaba ile yaşamayan torunlara göre, ebeveynlerini daha olumlu değerlendirmektedirler (Gürsoy ve Coşkun, 2006: 162).

2.2.1. Anne Çocuk İlişkisi

Kadınların anne olabileceği olgunluğa erişmeleri annelik kavramı ile açıklanabilmektedir. Yürüeyebilmek, okula başlayabilmek için gereken olgunluğun benzeri annelik için de söz konusu olabilmektedir (Yavuzer, 2010: 15).

Çocuklar dünyaya gözlerini açtıklarında ilk olarak anneleri ile karşılaşır. Anne karnında başlayan anne çocuk iletişimi ve ilişkisi oldukça önemlidir (Üçok, 2014: 40). Anne çocuk ilişkisinin kritik dönemi hamileliği ile başlayıp doğumundan sonraki yakın günlerde takip eden zamanlardır (Yavuzer, 2021: 13). Kız ve erkek çocuklar doğdukları andan itibaren, anneleri ile güvenli bir bağ kurmayı ve anneleri ile ilişkilerinin güvene bağlı, sıcak bir ilişki olmasını istemektedirler. Bu şekilde güvenli ve sıcak bir bağ kurmuş olan çocukların akranları ile de olumlu ilişkiler içinde olduğu görülmektedir. (Tezel Şahin, Şepitci Sarıbaş ve Ertör, 2020: 8). Bir çocuğa anne olabilecek bir birey yoksa çocuğun gelişiminin zor olduğu bilinmektedir (Winnicott, 2019: 151).

Ebeveyn-çocuk ilişkisinde anne-çocuk ilişkisi önemli bir ilişki türü olarak incelenmektedir. Annenin sakin ve açıklayıcı rehberliği ile çocuğun annenin

söylediklerini içsel olarak kabullendiği görülmektedir. Hoşgörü, sevgi ve sabrın olduğu bir aile ortamında anne-çocuk ilişkisinde büyüyen çocukların, kuralları ve olumlu davranışları içselleştirdikleri görülebilmektedir. Açıklama yapılmayan, sert, bir ortamda büyüyen, düşünceleri önemsenmeyen çocukların ise kuralları ve olumlu davranışları içselleştirmede zorlandıkları görülmektedir (Yavuzer, 2020: 117).

Yapılan bir çalışmada, çocukların hem anne hem de babası ile ilişkilerinin olumlu düzeyde olduğu fakat annesi ile ilişkilerinin babası ile ilişkisine göre daha iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Yine aynı çalışmada, çocukların anneleri ile ilişkilerinin babalara göre daha iyi düzeyde oldukları ifadesi, babaların kendisi tarafından da ifade edilmiştir (Özkaya, 2011: 214-215). Annelerin babalara göre çocukları ile daha çok zaman geçiriyor olmaları, anne çocuk ilişkisinin daha iyi düzeyde olmasını etkilediği düşünülmektedir (Meriç, 2017: 76).

Nitelikli anne- çocuk ilişkisinin çocukların ahlak gelişimlerini de olumlu etkilediği bilinmektedir. Ahlaki davranışlar sonradan öğrenilen, doğuştan kazanılmayan davranışlardır. Annesi ile iyi ilişki içinde olan çocuğun ahlak gelişimi olumlu geliştiği gibi çocuk da içinde bulunduğu toplumu olumlu etkileyebilecektir (Özyürek ve Tezel Şahin, :171). Anne çocuk ilişkisinde, anne ve çocuğun birbirine yakın olması, iyi anlaşılmasının yanında aralarında kurdukları ilişkinin de süreklilik arz etmesi önemlidir (Yörükoğlu, 2021: 43).

2.2.2. Baba Çocuk İlişkisi

Babalık sorumluluğu, eşin gebe olmasıyla başlar. Babalar eşinin gebe olmasından itibaren çocuğun gelişimini takip eder (Yavuzer, 2021: 18). Ailede baba, anne ve çocuk için güven veren kişidir. Babalar eskiye göre daha mülayim olmalarına rağmen günümüzde bile çekinilen birey olarak görülebilmektedirler (Yörükoğlu, 2021: 216-218).

Baba ve çocuk arasında oluşan nitelikli ve olumlu ilişkinin çocuk üzerinde birçok açıdan olumlu etki oluşturduğu bilinmektedir. Babası ile olumlu ilişki içinde olan çocukların özgüvenli, sosyal, başarılı ve liderlik özelliklerinin gelişmiş oldukları görülebilmektedir. Aynı zamanda bu çocukların, eğitim öğretim sürecinde de daha aktif ve istekli oldukları bilinmektedir (Gözübüyük, 2020: 105-106). Baba ve çocuk arasında kurulan nitelikli ilişki, çocukları duyuşsal, bilişsel ve sosyal açıdan olumlu

olarak etkileyebilmektedir (Atak, 2021: 95). Ayrıca çocukların cinsel kimliğinin oluşmasında baba çocuk arasında geliştirilen olumlu ilişkinin etkisi olduğu bilinmektedir (Yavuzer, 2010: 38).

Günümüzün değişen şartlarında babaların da değiştiği görülebilmektedir. Babaların çocukları ile geçmiş zamanlara göre daha çok ilgilendikleri ve kaliteli vakit geçirdikleri bilinmektedir. Bu da çocukların sağlıklı bireyler olarak yetişmesini beraberinde getirebilmektedir (Aydın Kılıç, 2016: 94).

Baba çocuk ilişkisinin yapıcı olması çocukların duygu, düşünce ve davranışlarının daha kontrollü olmasını sağlamaktadır. Babası ile yapıcı ve olumlu ilişki içinde olan çocukların dikkatlerinin iyi düzeyde olduğu bilinmektedir. Babası ile çatışma yaşayan çocukların dikkat düzeylerinin zayıf olduğu ve öz kontrollerini yapmakta güçlük çektikleri bilinmektedir (Özsoy Yanbak, 2019: 115- 116). Aynı zamanda baba, çocuk için güven ifade etmektedir. Babaların varlığını nitelikli hissettirmesiyle güven duygusu gelişmiş çocuklar yetişebilmektedir (Yavuzer, 2010: 38).

Çocuğun bütün hayatına etki eden baba çocuk ilişkisinin babanın çocuğun hayatına katılması ile de olumlu etkilendiği görülmektedir. Babası ile okul çalışmaları konusunda verimli vakit geçiren çocukların akademik ve sosyal anlamda başarılı oldukları görülebilmektedir (Aydın Kılıç, 2016: 134). Aynı zamanda çocuğu ile ilişkisi iyi olan babaların yaşam doyumlarının yüksek olduğu ve bu durumun baba katılımını da olumlu düzeyde etkilediği bilinmektedir (Büyükceran, 2021: 59).

Baba ile ilişkisi iyi olan çocukların duygularının da olumlu olarak geliştiği ve babaları ile yaşayabilecekleri çatışmaların azaldığı bilinmektedir (Özsoy Yanbak, 2019: 115- 116). Yusuf Has Hacib, Kutadgu Bilig'te, "Baba nasihatini sıkı tutan sonunda sevinç bulur. Baba öğüdü insanın gününü kutlu kılar." cümlelerini kullanmıştır (Çağbayır, 2018: 99).

2.2.3. Anne Baba Arasındaki İlişkinin Yansımaları

Ebeveynliğin beraberinde getirdiği üç temel ifadeden bahsetmek mümkündür. Bunlardan ilki, ebeveynin kendisine zaman ayırması, kendisi ile ilgilenmesidir. İkincisi, ebeveynin eşi ile ilişkisi ve iletişimidir. Ebeveynlik sorumluluklarından üçüncü olarak ele alınabilecek ifade ise ebeveynlerin evlatları ile ilgilenerek onların maddi manevi gereksinimlerini karşılayabilmeleridir. Kendilerine nitelikli vakit ayıran

ve eşleri ile olumlu iletişimle beraber güzel vakit geçiren ebeveynlerin çocuklarının her şeyden önce huzurlu ve mutlu oldukları görülmektedir. Anne ile babanın iletişimi ve ilişkisi ne kadar iyi olursa çocukları ile ilişkileri de iyi olabilmektedir (Yavuzer, 2018: 20). Ebeveynlerin çocukları için yapabilecekleri en mükemmel şey kendilerine vakit ayırabilmeleridir. Kendisine vakit ayıran insan, ailenin diğer bireyleri ile de sağlıklı ilişkiler içinde olmaktadır (Runkel, 2017: 19).

Cüceloğlu'na (2016: 75) göre ailede üç ilişki türünden bahsedebiliriz.

- 1- Annenin kendisi ile kurduğu ilişki
- 2- Babanın kendisi ile kurduğu ilişki
- 3- Anne babanın arasında kurulan ilişki.

Aileyi aile yapan temel ilişki eşlerin arasındaki ilişkidir. Eşler arasında kurulan sağlıklı ilişki, çocuklar için de oluşturulmuş sağlıklı bir aile ortamıdır. Bu aile ortamında anne ve babalar olgun bireylerdir. Çocuklarını da olgun ve topluma faydalı bireyler olarak yetiştirmeye çalışırlar. Böyle bir ailede yetişen çocuklar güven hissettikleri ve sevgi doyumuna ulaştıkları için kendilerini doğru bir şekilde ifade edebilirler, kendi ihtiyaçlarının farkında olup ihtiyaçları doğrultusunda kendilerini geliştirebilirler. (Cüceloğlu, 2016: 60-61).

Aile büyükleri olan anne babanın kendi aralarındaki huzurlu iletişim ve ilişkileri çocukların sağlıklı bireyler olarak gelişebilmelerini sağlamaktadır. Anne baba arasında yaşanan huzursuzluklar çocukların ruh sağlıklarını önemli düzeyde etkilemektedir. Ebeveynler arasında kurulan etkili iletişim tarzı ebeveyn çocuk iletişimini de olumlu olarak etkilemektedir. Ebeveynlerin olumsuz iletişim kurmaları hatta birbirleri ile hiç iletişim kurmamaları çocuklarla olan ilişkilerini negatif düzeyde etkilediği görülmektedir. Anne babanın kendi arasındaki anlaşmazlıklarına şahit olan çocukların kaygılı bireyler oldukları ve özgüvenlerinin yeterli düzeyde olmadığı bilinmektedir (Bilgin, 2016: 97).

Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi oluşturabilmek için ebeveynlerin önce kendi benliklerine sonra eşlerine ve çocuklarına karşı güven hissetmeleri önemlidir (Yavuzer, 2020: 125). Aile içindeki ilişkilerin sağlıklı olabilmesi için öncelikle eşler arasındaki anlaşmazlıkların olmaması gerekmektedir. Eşler birbirleri ile ortak hareket edebildiklerinde çocukları ile ilişkileri de etkili ve sağlıklı olmaktadır (Bartan, 2010: 93). Ebeveynlerin birbirleri ile tutarlı tutum ve davranışlarının olması çocukların

gelişimini olumlu yönde etkilemektedir (Kocakaplan Açıkyer, 2019: 68).

Çocuklar anne ve babasının arasındaki ilişkiyi en ince ayrıntısına kadar algılayabilirler. Huzurlu bir aile ortamına tanık olan çocukların olumlu etkilendiği görülürken sıkıntılı ve tedirgin bir aile ortamında büyüyen çocukların olumsuz etkilendikleri hatta sosyal ve psikolojik sıkıntılar yaşadıkları görülebilmektedir (Yavuzer, 2021: 39-40). Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi geliştirebilmenin temelini aile üyelerinin birbirleri ile uyumlu ve özenli ilişki kurmaları oluşturmaktadır. Ebeveynler önce kendileri sonra eşleri ve aile üyeleri ile sağlıklı ilişki kurduklarında çocukları ile de bu sağlıklı ilişkiyi koruyabileceklerdir (Yıldız, 2004: 147).

Çocuklar aile içinde harika bir gözlemcidirler. Anne baba arasındaki uyum ve anlaşma çocuklara yansımaktadır. Ebeveynlerin arasında oluşan sağlıklı ilişki çocuklarında sağlıklı bir ortamda yetişmesini sağlamaktadır. Huzursuzluğa tanık olan çocukların aile içinde huzursuzluk yaşadığı bilinmektedir (Yörükoğlu, 2021: 127).

Ebeveynler evliliklerinde eşleri ile doyuma ulaştıklarında anne baba rollerini daha doyurucu bir şekilde yerine getirebilmektedirler. Evliliğini ve eşini kabul etmekte güçlük çeken bireyler bu eksikliği çocuklarıyla tamamlamaya çalışabilmektedirler. Evliliklerinde ulaşamadıkları doyumu ve mutluluğu çocukları ile telafi etmeye çalışan ebeveynlerin etkili ebeveynlik yapmaları çok zor olabilmektedir (Gordon, 2017: 347-348).

2.2.4. Ebeveyn Çocuk İlişkisinde İletişim

İletişim, toplumun her ortamında karşılaşılan süreci anlamlandırmayı ifade eden genel bir ifadedir. İletişimi, beş temel başlıkta buluşturmak mümkündür.

1. İnsanın kendisi ile yaptığı iletişim
2. Sosyal çevresindeki diğer kişilerle kurduğu iletişim
3. Topluluk ve grup ile kurulan iletişim
4. Kitle iletişimi
5. İnsanların dışındaki varlıklarla kurulan iletişim (Marshall, 2005: 336-337).

İletişim insanın var olmasından itibaren kendisi ile birlikte olan çok kapsamlı bir kavramdır. İnsanlar doğdukları andan itibaren diğer insanlarla iletişim kurarak yaşadıkları evreni anlamlı hale getirmeye çalışmaktadırlar. Yaşadıkları çevre ile ilgili

bir şeyler öğrenme ve evreni anlamlandırabilme isteğine devamlı olarak ihtiyaç duyan insanların iletişim kurmaları da kaçınılmaz olmaktadır (Bilgin, 2016: 24).

Karşılıklı olarak tarafların birbirlerine bir şeyler anlatmaları ve birbirlerini anlamaları iletişimi meydana getirmektedir. İletişimin karşılıklı olmaması, tek taraflı olması iletişim kazalarına sebep verebilmektedir. İletişim kazaları en çok da aile içi iletişimi olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Aile içindeki dinginlik ve huzur, ebeveyn ve çocukların birbirleri ile sağlıklı iletişimleri sonucunda oluşabilmektedir (Bayat, 2021: 21).

İletişim kurabilmek ebeveynlerin çocukları ile sadece sözlü olarak konuşması demek değildir. Bakışarak, dokunarak, hissederek de sözsüz iletişim kurabilmek mümkündür. Bu ilişki ebeveyn-çocuk ilişkisi için çok önemlidir (Tarhan, 2005: 309). İletişimin bütünleyicisi olarak dinlemeyi etkili yapabilmek de çocuklara olumlu mesajlar vermektedir. Çocuk ile ebeveyn arasında sıcak bir iletişim oluşmasını sağlamaktadır (Yavuzer, 2000: 62). Etkili dinlemeyi başarabilen ebeveynlerin çocukları, anne babasını ve çevresindeki bireyleri dinleyebilme becerisini kazanabilmektedir (Yavuzer, 2000: 65).

Çocukların olumlu düzeyde gelişim gösterebilmeleri için aile içi iletişimin de etkili olması gerekmektedir. Çocuklar ilk eğitimi evde ailelerinden alırlar, ailelerinden gördükleri iletişimin kalitesi bireyleri doğrudan etkilemektedir. Çocukların anne babalarından etkili ve doğru bir iletişim görmeleri önce kendilerine sonra da çevresindekilere iyi bir örnek ve model oluşturmaktadır (Üçok, 2014: 84). Ebeveynlerin iletişim konusundaki başarıları, çocukların da iletişim konusunda başarılı olmalarını sağlamaktadır (Sarısoy, 2021: 153). Ayrıca yapılan araştırmaya göre, ebeveyn ve çocuklar arasındaki iletişim ile çocukların problem çözme yeterlikleri birbiriyle ilişkili bulunmuştur (Çınar, 2022: 70).

Burada çocuğun gelişimsel dönemlerine göre iletişimin niteliği ve türünün de değişebileceğinden bahsetmek iyi olabilir. Örneğin yenidoğanla özellikle ses ve tensel temas aracılığıyla, 2 aydan sonra göz kontağı kurmanın devreye girmesinden vs. bahsedilebilir. Burada önemli olan ebeveynin çocuğun ihtiyacının farkında olması ve onun yaşı ile ihtiyaçlarına göre uyumlanabilmesidir.

2.2.5. Ebeveyn Tutumları

Aile ortamı çocukların yetiştikleri ilk sosyal çevredir. Çocuklar ebeveynlerinin tavır, davranış, tutum ve düşüncelerinden etkilenmektedir. Rol model olan ebeveynlerin tutum ve davranışları, çocukların yaş alırken edindiği deneyimler olmaktadır (Yıldız, 2004: 136). Çocukların tavır ve davranışları ebeveynlerin onlara hangi tutumla yaklaştıkları ile doğrudan ilişkilidir. Çocuk olumlu bir davranış yaptığında bu davranışı pekiştirilmezse davranışının olumlu olduğunu fark edemez, ebeveynin çocuğun olumlu davranışını destekleyici tavırda olması çocuğun istenen ya da istenmeyen davranışları ayırt edebilmesi açısından önemlidir (Yavuzer, 2020: 115). Ebeveyn tutumlarının çocuğun kendisine duyduğu özgüven ve saygı üzerinde de etkisinin olduğu bilinmektedir (Yersel, 2019: 57). Ayrıca, anne baba tutumlarının ebeveynlerin çocuk ihmali ve istismarına karşı farkında oluşları üzerinde de etkili olduğu bilinmektedir (Yüzügüldü, 2021: 47).

Ebeveynlerin birbirinden farklı ve çeşitli özelliklere sahip oldukları ve çocukları ile ilişkilerinde de farklı tutumlar sergiledikleri bilinmektedir (Karadal, 2021: 25). Bu araştırmada 6 ebeveyn tutumu üzerinde durulacaktır. Bu ebeveyn tutumları: “Baskıcı-Otoriter Tutum, Destekleyici-Yetkili Demokratik ve Güvenilir Tutum, Gevşek Tutum, Aşırı Korumacı Tutum, Tutarsız ve Kararsız Tutum, Helikopter Ebeveyn Tutumu” dur.

1- Baskıcı-Otoriter Tutum: Baskıcı ve otoriter tutumu benimsemiş olan ebeveynler kurdukları otoriteyi korumak ve koydukları kuralların uygulanmasını istemektedirler. Bu tutumu benimsemiş ebeveynler, belirledikleri sınırlar esnediğinde çocuklarına karşı uygun olmayan uyarılarda bulunarak ortamı kontrol etmek istemektedirler (Mackenzie, 2001: 76). Otoriter ebeveynler çocuklarının davranışlarını kontrol etmek ve yönlendirmek isterler. Aynı zamanda bu ebeveynler, herkes tarafından kabul görmüş iyi kabul edilen davranışların çocuklar tarafından sergilenmesini beklerler. (Baumrind, 1966: 890). Baskıcı anne babalar çocuklarının istek ve düşüncelerini göz ardı ederek kendi düşünce ve isteklerinin uygulanmasını isterler ve bunun takibini yaparlar. Bu ortamda büyüyen çocukların yaşlarına göre zayıf sosyalleşme becerileri gösterdikleri ve iletişim konusunda sıkıntı yaşadıkları görülebilmektedir (Yavuzer, 2020: 120). Aynı zamanda otoriter ebeveynlere sahip çocukların kendilerini ifade etme becerilerinin olumlu gelişmediği de görülebilmektedir (Gürsoy, Coşkun, 2006: 161). Otoriter ebeveyn ile yetişmiş erkek bireylerin agresif tavırlar sergiledikleri, kız

bireylerin ise ebeveynlerine bağımlı ve her şeye boyun eğen davranışlar sergiledikleri gözlemlenmektedir (Plotnik, 2009: 413).

2- Destekleyici-Yetkili Demokratik ve Güvenilir Tutum: Ebeveynlerin çocukları için oluşturacağı en sağlıklı ortam destekleyici, yetkili ve güvenilir tutum ile oluşturulabilen bir aile ortamı olmaktadır. Ebeveynler çocuklarını desteklerken belirlenen sınırları da koruyabilmek için uygun iletişim yollarını kullanmaktadırlar. Bu tutumun aktif olduğu ailede çocuklar kendilerini iyi bir şekilde ifade edebilmektedirler (Yavuzer, 2018: 26). Çocukların hayatta karşılaştıkları güçlükler onların gelişimleri için bir fırsattır. Destekleyici ebeveynler bunun farkında olur ve çocuklarına karşılaştıkları güçlüklerde rehberlik ederek onların sıkıntılarını fırsata çevirmeleri için güven verici bir ortam oluştururlar (Cüceloğlu, 2017: 33). Ebeveynler için çocuklarının ne istedikleri önemlidir fakat onlardan daha tecrübeli ve donanımlı oldukları için onlara rehberlik yapmaktan kaçınmazlar. Çocukları ile bilgi alışverişi yapmayı, paylaşımlarda bulunmayı önemseyen ebeveynlerdir (Baumrind, 1966: 891). Çocukların sosyalleşme becerilerini destekleyici, güvenilir ebeveyn tutumunun çocuklar üzerinde birçok olumlu etkileri olduğu bilinmektedir (Kırman ve Doğan, 2017: 42).

3- Gevşek Tutum: Ebeveyn tutumlarından olan gevşek tutum, çocuğu fazla özgür bırakmak anlamına gelmektedir. Gevşek tutum, çocukta sorumluluk bilincinin gelişmesini engelleyebilmektedir. Bu tutumla yetişen çocuklar, aileleri ve çevresindeki bireylerle fikir alışverişinde bulunmayı öğrenmekte güçlük çekebilmektedirler (Cüceloğlu, 2006: 90-91). Aşırı özgür ortamda büyüyen çocuklar farklı ortamlarda da aynı rahatlığı görmek isterler, göremediklerinde birtakım uyumsuzluklar yaşayabilmektedirler. Okula başladığında sınırlar ve kurallarla karşılaşan çocuklar okula devam etmek istemeyebilirler (Yavuzer, 2020: 122).

4-Aşırı Korumacı Tutum: Çocuklarına karşı aşırı koruma, hoşgörü gösteren ailelerin tutumlarıdır. Bu tutumla yetiştirilen çocuklar ebeveynlerinden gördükleri korumacı tutumun aynısını çevresindeki diğer bireylerden de bekleyebilmektedirler. Aşırı

korumacı tutumda olan ebeveynler çocuklarının her şeyinde aktif rol oynayarak çocuklara bir anlamda sorumluluk fırsatı verememektedir. (Pekşen Arda, 2012:3-8). Korumacı tutum içinde olan ebeveynler, çocukların yapabilecekleri işleri onlara fırsat vermeden kendileri yaptıkları için çocuklar sorumluluk bilinci ile yetişmemektedir (Cüceloğlu, 2006: 86-87). Aynı zamanda ebeveynlerin aşırı korumacı tutumları çocukların yaşlarına uygun olgunlukla olmalarını engellemektedir (Yavuzer, 2020: 122). Bu tutuma sahip ebeveynler çocuklarının duygularını ifade etmelerine fırsat vermeden, kendi içgüdüleri ile hareket ettikleri için çocuklarının duygusal zekâ düzeylerinin de düşük olduğu bilinmektedir (Bozdemir, 2015: 109). Bununla beraber aşırı korumacı ebeveynlerin çocuklarının kendilerine karşı gösterdikleri saygı becerisini geliştiremediklerini, güven duygularının da olumsuz etkilendiği görülebilmektedir (Kılıç, Gündüz, 2021: 325).

5-Tutarsız ve Kararsız Tutum: Ebeveynlerin kendi aralarında bir ortaklığa varamayıp tutarsız ve kararsız tutum içinde davranmaları çocukların davranışlarında da tutarsızlıklar ortaya çıkarabilmektedir. Annenin desteklediği bir davranışı babanın engellemeye çalışması, aynı şekilde babanın desteklediği bir davranışı da annenin engellemeye çalışması çocuk için karışıklığa sebep olabilmektedir (Yavuzer, 2020: 123).

6- Helikopter Ebeveyn Tutumu: Anne ve babaların çocuklara karşı davranışları incelendiğinde yeni bir kavram olan helikopter ebeveynlik kavramı günümüzde literatüre girmiştir (Çetin Avcı ve Güleç Şatır, 2020). Ginott (1969) “Helikopter Ebeveyn” kavramını annesini helikoptere benzeten bir çocuktan ilham alarak tanımlamıştır. (Padilla, Walker ve Nelson, 2012’den akt., Yılmaz, 2019: 7). Helikopter anne babalar, çocuklarını aşırı takip ve kontrol eden ebeveynlerdir. Çocuklarının hayatlarına, kararlarına, kişiliklerinin oluşmasına müdahale ederek, onların sorumluluklarını üstlenen, sorumluluk almalarını engelleyen bir tutuma sahiptirler. Ayrıca helikopter ebeveynler, çocuklarına karşı çok beklenti içindedirler. Bu beklenti ergenlik dönemini de aşarak yetişkinlik dönemine kadar devam edebilmektedir. Helikopter anne baba tutumları, yakın zamanda ya da uzun vadede çocukların psiko-sosyal sıkıntılar yaşamalarına sebep olabilmektedir (Duygulu, 2018: 83-84).

2.2.6. Ebeveyn Çocuk İlişkinine Yönelik Araştırmalar

Demirtaş Zorbaz (2018) tarafından gerçekleştirilen “Ebeveyn Öz Yetkinliğinin Yordayıcısı Olarak Ebeveyn Çocuk İlişkisi” başlıklı makalenin örneklemini, 208 ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırmada, ebeveyn çocuk arasındaki ilişkinin niteliksel ve niceliksel olarak ebeveynlerin öz yetkinlikleri üzerindeki etkisi ele alınmıştır. Araştırma bulgularına göre, çocuklarıyla ilişkileri niteliksel olarak iyi olan ebeveynlerin öz yetkinlik düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır; ebeveynlerin çocukla niceliksel olarak geçirdikleri vakit ile öz yetkinlik arasında anlamlı ilişkiye rastlanılmamıştır.

Dereli ve Dereli (2017) tarafından yapılan araştırmada ebeveyn çocuk ilişkisinin çocukların özelliklerine göre farklılığı ve ebeveyn çocuk ilişkisinin çocukların psikolojik ve sosyal gelişimlerine etkisi araştırılmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğrenim düzeyi ve gelir düzeyi yüksek olan ebeveynlerin çocukları ile olumlu ilişki içinde olduğu; öğrenim düzeyi ve gelir düzeyi düşük ebeveynlerin çocukları ile çatışma yaşadığı görülmektedir. Ebeveyn çocuk ilişkisinin olumlu olmasının çocukların psikolojik ve sosyal gelişimlerini anlamlı düzeyde etkilediği; çatışmalı ebeveyn çocuk ilişkisinin çocukların psikolojik ve sosyal gelişimlerini negatif düzeyde etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ersöz Tap (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise çocukların sosyalleşmesinde anne babanın rolleri ve ebeveyn çocuk ilişkisinin düzeyi incelenmiştir. Mersin ilinin Tarsus ilçesindeki 9 devlet okulundaki ilköğretim öğrencilerinin ebeveynlerinin görüşleri alınarak gerçekleştirilen araştırma bulgularına göre; ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme şekillerinin ve ebeveyn çocuk ilişkilerinin olumlu olmasının çocuğun sosyalleşmesine olumlu etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Uçar Çabuk (2017) tarafından gerçekleştirilen doktora tezinde Isparta ilindeki anaokuluna devam eden 5- 6 yaşındaki çocukların 60 ebeveyni ile çalışılmıştır. Ebeveyn çocuk iletişim eğitimini alan ebeveynlerin çocukları ile ilişkilerine olan etkisinin incelenmesinin amaçlandığı çalışmada, ebeveyn çocuk iletişim eğitimi alan anne babaların çocukları ile ilişkilerinde daha az çatışma yaşadığı, çocukları ile ilişkilerinin daha sağlıklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ünal (2019) yaptığı çalışmada ebeveyn çocuk ilişkisinin çocukların tüketici olarak sosyalleşmesi üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma İzmir ilinin Menemen ilçesindeki 3-18 yaşlarındaki çocukların 150 ebeveyni ile yürütülmüştür. Araştırma bulgularına göre, ebeveyn çocuk ilişkisinin çocukların sosyalleşmesini olumlu düzeyde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Aslan (2018) tarafından yapılan çalışmada İstanbul ilindeki anaokullarında eğitim öğretim gören 275 çocuğun annesi ile çalışılmıştır. Çocukların empati becerilerinin ve ebeveyn çocuk ilişkilerinin farklı değişkenlere göre araştırıldığı çalışmanın bulgularına göre, ebeveyn çocuk ilişkisinin düzeyi arttıkça çocuk ve ebeveyn arasında sıcak ilişki kurulduğu; ebeveyn çocuk ilişkisinin düzeyi azaldıkça çocuk ve ebeveynler arasında çatışmanın arttığı sonucuna ulaşılmış ve çocukların empati becerileri ile anneleri ile olan ilişkileri arasında düşük seviyede olumlu ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Torun (2021) tarafından yapılan çalışmada, 4-8 yaş arasında çocukları olan ebeveynlerin, kendi ebeveynleri ile yaşadıkları çocukluk anılarının çocukları ile ilişkilerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 4-8 yaş aralığındaki çocuklara sahip 423 ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre, ebeveynlerin çocukluklarındaki olumlu durumların kendi çocukları ile ilişkilerini olumlu yönde etkilediği; ebeveynlerin çocukluklarındaki olumsuzlukların da kendi çocukları ile olan ilişkilerini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Anne babaların gelir düzeyi, çocukları ile geçirdikleri nitelikli zaman ve öğrenim durumları ile ebeveyn çocuk ilişkisi arasında olumlu düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Şen Karadağ (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ebeveyn çocuk ilişkisinin olumlu olabilmesi amacıyla gerçekleştirilen aile eğitim programının ebeveyn çocuk ilişkisine etkileri incelenmiştir. Aile eğitim programına katılan deney grubu ile aile eğitim programına katılmayan kontrol grubunda yer alan ebeveynlerin görüşlerine göre bir karşılaştırma yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre aile eğitim programına katılan anne babaların ebeveynlik becerilerinin geliştiği ve çocukları ile ilişkilerinin olumlu düzeyde olduğu; aile eğitim programına katılmayan ebeveynlerin programa katılan ebeveynlere göre çocuklarıyla daha fazla çatışma yaşadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kök ve Ünal (2018) çalışmalarında anaokulu velisi olan anne ve babaların çocukları ile ilişkilerini incelemişlerdir. Araştırmaya Antalya ilindeki anaokullarına devam eden 202 çocuğun anne ve babası katılmıştır. Araştırma bulgularına göre, annelerin eğitim düzeyi arttıkça çocukları ile ilişkilerinin de olumlu düzeyde arttığı sonucuna ulaşılrken babaların eğitim düzeyi ve çocukları ile ilişkileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Ayrıca, ebeveyn çocuk ilişkisinin anne ve babanın yaşına, çocukların cinsiyetine ve yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Arbel vd. (2021) araştırmalarında anaokulunda öğrenim gören öğrencilerin ebeveyn çocuk ilişkisi ve öğrenme güçlükleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmaya 115 anaokulu öğrencisinin velileri ve öğretmenleri katılmıştır. Araştırma bulgularına göre çocukla kurulan ilişkinin öğrenme üzerinde etkili olduğu ve baba çocuk ilişkisinin çocuğun öğrenmesinde önemli bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırma yöntemi ele alınmaktadır. Araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, araştırmada kullanılan ölçekler ile verilerin toplanması ve analiziyle ilgili ayrıntılı bilgiler bu bölümde yer alacaktır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modeliyle yürütülmüş betimsel bir çalışmadır. İlkokulda veli katılımı ile olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi arasındaki ilişkinin ne olduğunu belirlemek amacıyla yapılan araştırmada tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, araştırmanın bütününe görerek, tasvir yapmayı hedefleyen çalışmadır (Büyüköztürk, 2020: 184). İlişkisel tarama modeli ise, birden fazla değişken arasındaki ilişkiyi incelerken, değişkenler üzerinde hiçbir değişikliğin yapılmadığı araştırmalardır (Büyüköztürk, 2020: 191).

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu; İstanbul ili Anadolu yakasındaki 2021-2022 yıllarında eğitim-öğretime devam eden 400 ilkokul öğrencisinin velisi oluşturmaktadır. Bu araştırmada örnekleme yöntemlerinden “kolay ulaşılabilir örnekleme” kullanılmıştır.

Aşağıda araştırmaya katılan çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler sunulmaktadır.

Tablo 3.1: Katılımcıların Frekans ve Yüzdeler Dağılımı

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	361	90.2
	Erkek	39	9.8
Yaş	30 yaş ve altı	39	9.8
	31-36 yaş	148	37
	37-42 yaş	156	39
	43 yaş ve üzeri	57	14.2
Öğrenim durumu	İlkokul	35	8.8
	Ortaokul	41	10.3
	Lise	119	29.8
	Ön Lisans	49	12.3
	Lisans veya üzeri	156	39
Çalışma durumu	Evet	158	39.5
	Hayır	242	60.5
Algılanan Gelir Düzeyi	Düşük	26	6.5
	Orta	333	83.2
	Yüksek	41	10.3
Medeni durumu	Bekar	9	2.3
	Evli	391	97.7
Hane halkı büyüklüğü	2 kişi	3	0.8
	3 kişi	67	16.8
	4 kişi	198	49.5
	5 kişi	94	23.5
	6 kişi	29	7.2
	7 kişi ve üzeri	9	2.2
Çocuk sayısı	1	69	17.3
	2	206	51.5
	3	96	24
	4	25	6.2
	5	4	1

Çalışma grubunu oluşturan bireylerin 361 (%90,2)' i kadın ve anne, 39 (%9,8)' u erkek ve babadır. Katılımcıların 39 (%9,8)' u 30 yaş altı, 148 (%37)' i 31-36 yaş aralığında, 156 (%39)' sı 37-42 yaş aralığında, 57 (%14,2)' si 43 yaş ve üzeri gruptadır.

Katılımcıların 35 (%8,8)' i ilkokul mezunu, 41 (%10,3)' i ortaokul mezunu, 119 (%29,8)' u lise mezunu, 49 (%12,3)' u ön lisans mezunu, 156 (%39)' sı lisans ve üzeri mezuniyet derecesine sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 158 (%39,5)' i çalışan, 242 (%60,5)' si çalışmayan grupta yer almaktadır. Katılımcıların 26 (%6,5)' sı düşük, 333 (%83,2)' ü orta, 41 (%10,3)' i yüksek gelir durumuna sahiptir. Katılımcıların 4 (%1)'ü bekâr, 391 (%97,7)' i evli, 5 (%1,3)' i boşanmış ebeveynlerdir. Katılımcıların 3 (%0,8)' ü 2 kişi, 67 (%16,8)' si 3 kişi, 198 (%49,5)' i 4 kişi, 94 (%23,5)' ü 5 kişi, 29 (%7,2)' u 6 kişi, 9 (%2,2)' u 7 kişi ve üzeri hane büyüklüğündedir. 1 çocuğu olan ebeveyn sayısı 69 (%17,3), 2 çocuğu olan ebeveyn sayısı 206 (%51,5), 3 çocuğu olan ebeveyn sayısı 96 (%24), 4 çocuğu olan ebeveyn sayısı 25 (%6,2), 5 çocuğu olan ebeveyn sayısı 4 (%1) olarak belirtilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Veli katılımını belirleyebilmek için, Gürbüzürk ve Şad (2010) tarafından geliştirilen “Veli Katılım Ölçeği”; ebeveyn çocuk ilişkisini belirleyebilmek için, Hetherington ve Clingempeel (1992) tarafından geliştirilen, Aytaç, Çen, ve Yüceol (2018) tarafından Türkçeye uyarlanan, “Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği” ölçek sahiplerinden izin alınarak kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu ile katılımcıların sosyodemografik bilgilerini öğrenmek amaçlanmıştır. Kişisel bilgi formunda; cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, çalışma durumu, geliri ve medeni hali bilgileri elde edebilmek amacıyla sorular yer almaktadır.

3.3.2. Veli Katılım Ölçeği

Gürbüzürk ve Şad (2010) tarafından geliştirilen Veli Katılım Ölçeği, velilerin çocuklarının eğitimine katılım düzeylerini ve velilerin çocukların eğitimine katılım görevlerini ölçmeyi amaçlamaktadır. 39 madde ve 8 alt boyuttan oluşmuştur. Ölçek ilkokul 1-5 sınıf öğrencilerinin velilerine uygulanmaktadır. Ölçek, 1 “hiçbir zaman”, 2 “nadiren”, 3 “bazen”, 4 “genellikle”, 5 “her zaman” şeklinde 5’li likert tipinde değerlendirilmektedir. Ölçekten minimum 39, maksimum 45 puan alınmaktadır. Alt faktörden alınan puanların artması veli katılımının arttığı, puanların azalması ise veli

katılımının azaldığı anlamına gelmektedir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır.

Ölçeğin yapı geçerliliği için uygulanan faktör analizi sonuçlarında KMO örneklem uygunluk katsayısı .89, Barlett Küresellik Testi <.001 olarak saptanmıştır. Ölçek maddeleri ölçeğin Türkçe uyarlamasında belirtildiği gibi 8 faktör olarak toplanmıştır ve toplam varyansın %62,4'ünü açıklamıştır. Ölçeğin toplam puan ve alt boyutlarına yönelik maddelerin iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları aşağıdaki gibidir.

- Veli katılım ölçeği toplam puanı için Cronbach's Alpha katsayısı .92 olarak bulunmuştur.
- Okul ve öğretmenle iletişim alt boyutu için Cronbach's Alpha katsayısı .88 olarak bulunmuştur.
- Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme alt boyutu için Cronbach's Alpha katsayısı .82 olarak bulunmuştur.
- Katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi alt boyutu için Cronbach's Alpha katsayısı .75 olarak bulunmuştur.
- Gönüllü aktif katılım alt boyutu için Cronbach's Alpha katsayısı .80 olarak bulunmuştur.
- Çocukla iletişim alt boyutu için Cronbach's Alpha katsayısı .86 olarak bulunmuştur.
- Öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması alt boyutu için Cronbach's Alpha katsayısı .80 olarak bulunmuştur.
- Çocuğun kişilik gelişimini destekleme alt boyutu için Cronbach's Alpha katsayısı .74 olarak bulunmuştur.
- Çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme alt boyutu için Cronbach's Alpha katsayısı .76 olarak bulunmuştur.

3.3.3. Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği

Hetherington ve Clingempeel (1992) tarafından geliştirilen, Aytaç, Çen, ve Yüceol (2018) tarafından Türkçeye uyarlanan, “Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği” 15 maddeden oluşmuştur. Ölçek, ebeveynlere uygulanmaktadır. Ölçek, 1 “hiç”, 2 “çok az”, 3

“biraz”, 4 “çok”, 5 “aşırı” şeklinde 5’li likert tipinde değerlendirilmektedir. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ve olumsuz ebeveyn çocuk ilişkisi olmak üzere iki alt boyutu vardır. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi alt boyutu puanın artması ilişkinin olumluya gittiğini, olumsuz ebeveyn çocuk ilişkisi alt boyutu puanının artması da ilişkinin olumsuzla gittiğini göstermektedir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır.

Ölçeğin yapı geçerliliği için uygulanan faktör analizi sonuçlarında KMO örneklem uygunluk katsayısı .72, Barlett Küresellik Testi <.001 olarak saptanmıştır. Ölçek maddeleri ölçeğin Türkçe uyarlamasında belirtildiği gibi iki faktör olarak toplanmıştır ve toplam varyansın %41,64’ünü açıklamıştır. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi alt boyutu için Cronbach's Alpha katsayısı .80 olarak bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın uygulanacağı çalışma grubu belirlendikten sonra, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu’ndan gerekli izinler alınmıştır. Uygulanacak ölçeklerin kullanım izinleri de Türkçeye uyarlama çalışmasını yapan araştırmacılardan e-mail yolu ile alınmıştır. Kişisel bilgi formunun, Veli Katılım Ölçeği ve Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeğinin yer aldığı araştırma formu 2021 yılının Eylül ile Kasım aylarını kapsayan süre boyunca uygulanmıştır. Anket formu Google Form üzerinden oluşturulmuş ve gönüllü katılımcılara anket linki iletilerek uygulanması sağlanmıştır. Tüm soruların cevaplanması yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Araştırma kapsamında verilen bilgilerin samimiyet içermesi hassasiyetine dayanılarak, katılımcılara araştırmaya katılımın gönüllülük esasına göre olacağı ve verilen bilgilerin gizlilik esasına göre saklanacağı bilgisi aktarılmıştır. Bilgilendirilmiş gönüllü onam formu vasıtasıyla verilerin yalnızca araştırma için kullanılacağı ve hiçbir kimlik bilgisiyle eşleştirilmeyeceği katılımcılara yazılı olarak ifade edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Veli katılımı ve olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi değişkenlerinin velilerin yaşlarına, cinsiyetlerine, gelirlerine ve eğitimlerine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediğini tespit ederken iki gruplu değişkenler için bağımsız gruplar t-testi, iki

veya daha fazla grubu olan değişkenler için ise tek yönlü ANOVA analizi gerçekleştirilmiştir. Bağımsız gruplar t-testi ve ANOVA analizinin varsayımı olan normallik için değişkenlerin çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. -2 ve +2 aralığında yer alan değerler normal dağılıma işaret etmektedir (Bryne, 2010; George ve Mallery, 2010; Kline, 2011). Tablo 3.2’ de belirtildiği üzere tüm değerler normal dağılım varsayımını karşılamaktadır.

Veli katılımının olumlu ebeveyn çocuk ilişkisinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını tespit etmek için doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Doğrusal regresyon analizini uygulamak için gerekli olan normallik varsayımı çarpıklık ve basıklık katsayıları açısından karşılanmıştır. Değişkenler ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3.2: Veli Katılımı ve Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeklerine İlişkin Verilerin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Değişken	Alt boyut	Çarpıklık	Basıklık
Ebeveyn çocuk ilişkisi	Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi	-.240	.457
	Veli katılımı toplam puan	-.238	-.243
Veli katılımı	Okul ve öğretmenle iletişim	-.529	-.327
	Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme	-1.220	1.135
	Katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi	-.630	.525
	Gönüllü aktif katılım	.763	-.145
	Çocukla iletişim	-1.341	1.385
	Öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması	-1.100	1.095
	Çocuğun kişilik gelişimini destekleme	-.723	.336
	Çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme	-.543	.104

Bağımsız gruplar t-testi ve ANOVA analizinin varsayımı olan normallik için değişkenlerin çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. -2 ve +2 aralığında yer alan değerler normal dağılıma işaret etmektedir (Bryne, 2010; George ve Mallery, 2010; Kline, 2011). Yukarıdaki Tablo 3.2' de belirtildiği üzere tüm değerler -2 ve +2 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Bu değerler normal dağılım varsayımını karşılamaktadır.



DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde saha araştırmasının sonucunda elde edilen bulguların analizine yer verilmiştir.

4.1. Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımına İlişkin Veriler

Ebeveynlerin veli katılımı ve ebeveyn çocuk ilişkisi ölçeklerinin alt boyutlarından aldıkları puanların cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek için yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçları Tablo 4.1’ de gösterilmiştir.

Tablo 4.1: Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Veli Cinsiyetine Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

			n	Ortalama	Standart sapma	t	Serbestlik derecesi	p
Ebeveyn Çocuk İlişkisi	Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi	Kadın	361	4.14	.40	.31	398	.760
		Erkek	39	4.12	.43			
Veli Katılımı	Veli katılımı toplam puan	Kadın	361	156.32	17.35	3.67	398	.000*
		Erkek	39	145.31	21.72			
	Okul ve öğretmenle iletişim	Kadın	361	31.0	6.52	1.51	398	.133
		Erkek	39	29.36	6.35			
	Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme	Kadın	361	22.78	2.72	5.34	398	.000*
		Erkek	39	20.28	3.28			
Katılım konusunda velinin kendini	Kadın	361	19.66	3.39	4.82	398	.000*	
	Erkek	39	16.85	4.05				

geliştirme							
Gönüllü aktif katılım	Kadın	361	8.92	4.03	1.34	398	.180
	Erkek	39	8.00	4.44			
Çocukla iletişim	Kadın	361	23.21	2.27	3.75	398	.000*
	Erkek	39	21.70	3.44			
Öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması	Kadın	361	18.26	1.96	2.51	398	.013*
	Erkek	39	17.41	2.37			
Çocuğun kişilik gelişimini destekleme	Kadın	361	17.33	2.14	1.52	398	.130
	Erkek	39	16.77	2.75			
Çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme	Kadın	361	15.15	3.27	.364	398	.716
	Erkek	39	14.95	2.83			

* $p < 0.05$

Tablo 4.1' de belirtildiği gibi, olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ($t = .31, p = .76$), okul ve öğretmenle iletişim ($t = 1.51, p = .13$), gönüllü aktif katılım ($t = 1.34, p = .18$), çocuğun kişilik gelişimini destekleme ($t = 1.52, p = .13$), çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme ($t = .36, p = .72$) değişkenlerinde cinsiyete göre anlamlı olarak farklılık bulunmamaktadır. Veli katılım ölçeği ortalama puanı ($t = 3.67, p < .001$), veli katılımı alt boyutlarından çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme ($t = 5.34, p < .001$), katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi ($t = 4.82, p < .001$), çocukla iletişim ($t = 3.75, p < .001$) ve öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması ($t = 2.51, p = .013$) alt boyutlarının velinin cinsiyetine göre farklılaştığı bulunmuştur. Annelerin babalara kıyasla veli katılım ölçeğinden daha fazla puan aldıkları, çocuğun ödev ve çalışmalarını daha çok desteklediği, katılım konusunda velinin kendini daha çok geliştirdiği, çocukla daha iyi iletişim kurduğu ve öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yarattığı belirlenmiştir.

Tablo 4.2' de, ebeveynlerin veli katılımı ve ebeveyn çocuk ilişkisi ölçeklerinin alt boyutlarından aldıkları puanların çalışma durumuna göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek için yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.2: Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Çalışma Durumuna Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

			n	Ortalama	Standart sapma	t	sd	p
Ebeveyn Çocuk İlişkisi	Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi	Çalışıyor	15 8	4.10	.40	- 1.5 5	39 8	.120
		Çalışmıyor	24 2	4.17	.40			
	Veli katılımı ölçeği toplam puanı	Çalışıyor	15 8	153.61	19.06	- 1.4 7	39 8	.144
		Çalışmıyor	24 2	156.31	17.38			
Veli Katılımı	Okul ve öğretmenle iletişim	Çalışıyor	15 8	31.1	6.22	.50	39 8	.620
		Çalışmıyor	24 2	30.72	6.71			
	Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme	Çalışıyor	15 8	21.64	3.20	- 5.2 2	39 8	.000 *
		Çalışmıyor	24 2	23.12	2.47			
Katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi	Çalışıyor	15 8	19.09	3.39	- 1.3 3	39 8	.182	
	Çalışmıyor	24 2	19.57	4.05				
Gönüllü aktif katılım	Çalışıyor	15 8	8.37	4.03	- 1.8 3	39 8	.069	
	Çalışmıyor	24 2	9.13	4.44				
Çocukla iletişim	Çalışıyor	15 8	22.69	2.73	- 2.5 0	39 8	.013 *	
	Çalışmıyor	24 2	23.31	2.21				

Öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması	Çalışıyor	15 8	17.99	2.01	-	39 8	.147
	Çalışmıyor	24 2	18.29	2.01	1.45		
Çocuğun kişilik gelişimini destekleme	Çalışıyor	15 8	17.27	2.14	-	39 8	.932
	Çalışmıyor	24 2	17.28	2.75	.085		
Çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme	Çalışıyor	15 8	15.51	3.27	1.90	39 8	.058
	Çalışmıyor	24 2	14.88	2.83			

* $p < 0.05$

Tablo 4.2' de belirtildiği üzere, olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ($t = -1.55, p = 0.012$), veli katılımı ölçeği ortalama puanı ($t = -1.47, p = 0.14$), okul ve öğretmenle iletişim ($t = .50, p = 0.62$), katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi ($t = -1.33, p = 0.18$), gönüllü aktif katılım ($t = -1.83, p = 0.07$), öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması ($t = -1.45, p = 0.15$), çocuğun kişilik gelişimini destekleme ($t = -0.08, p = 0.93$), çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme ($t = 1.90, p = 0.06$) velilerin çalışma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamıştır. Veli katılımı alt boyutlarından çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme ($t = -5.22, p < .001$) ve çocukla iletişim alt boyutlarının ($t = -2.50, p = 0.013$) çalışma durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Çalışmayan anne babaların çalışan anne babalara kıyasla çocuğun ödev ve çalışmalarını daha çok desteklediği ve çocukla daha iyi iletişim kurduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ebeveynlerin veli katılımı ve ebeveyn çocuk ilişkisi ölçeklerinin alt boyutlarından aldıkları puanların yaş, öğrenim durumu ve gelir düzeyine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmış ve sonuçları aşağıda raporlanmıştır.

Tablo 4.3: Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Yaşına Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Yaş	N	\bar{X}	SS	Var.K	KT	Sd	KO	F	p	Fark
-------------	-----	---	-----------	----	-------	----	----	----	---	---	------

Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi	30 yaş ve altı	39	4.33 6	0.36 5	G.aras 1	2.033	3	0.678	4.32 0	0.00 5	1>3
	31-36 yaş	148	4.16 1	0.38 1	G.içi	62.120	396	0.157			1>4
	37-42 yaş	156	4.09 5	0.37 6	Topla m	64.153	399				
	43 yaş ve üzeri	57	4.08 8	0.49 7							
Veli katılım ölçeği toplam puanı	30 yaş ve altı	39	160. 97	19.2 1	G.aras 1	3.873.8 53	3	1291. 28	4.03 7	.008	1>3 2>3
	31-36 yaş	148	157. 41	17.5 8	G.içi	126656. 13	396	319.8 4			
	37-42 yaş	156	151. 76	17.6 0	Topla m	130529. 99	399				
	43 yaş ve üzeri	57									
Okul ve öğretmenle iletişim	30 yaş ve altı	39	32.8 21	6.46 8	G.aras 1	349.053	3	116.3 51	2.78 1	0.06 1	-
	31-36 yaş	148	31.4 05	6.03 1	G.içi	16568.6 45	396	41.84 0			
	37-42 yaş	156	29.8 65	6.79 9	Topla m	16917.6 98	399				
	43 yaş ve üzeri	57	30.7 37	6.63 7							
Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme	30 yaş ve altı	39	23.4 87	2.50 1	G.aras 1	142.008	3	47.33 6	5.96 7	.000	1>3
	31-36 yaş	148	23.0 74	2.28 3	G.içi	3141.43 0	396	7.933			2>3
	37-42 yaş	156	22.0 19	3.06 6	Topla m	3283.43 8	399				
	43 yaş ve üzeri	57	21.9 12	3.48 6							
Katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi	30 yaş ve altı	39	19.8 46	3.53 6	G.aras 1	26.346	3	8.782	0.69 4	0.55 6	-
	31-36 yaş	148	19.5 27	3.54 3	G.içi	5014.13 1	396	12.66 2			
	37-42 yaş	156	19.0 83	3.50 7	Topla m	5040.47 7	399				
	43 yaş ve üzeri	57	19.5 09	3.75 2							
Gönüllü aktif katılım	30 yaş ve altı	39	9.92 3	4.78 7	G.aras 1	109.431	3	36.47 7	2.21 4	0.08 6	-
	31-36 yaş	148	9.15 5	4.17 4	G.içi	6524.34 6	396	16.47 6			
	37-42 yaş	156	8.28 2	3.67 0	Topla m	6633.77 7	399				
	43 yaş ve üzeri	57	8.75 4	4.23 5							

Çocukla iletişim	30 yaş ve altı	39	24.051	1.776	G.arası	57.222	3	19.074	3.246	0.022	1>3
	31-36 yaş	148	23.203	2.324	G.içi	2327.088	396	5.876			1>4
	37-42 yaş	156	22.769	2.575	Toplam	2384.310	399				
	43 yaş ve üzeri	57	22.842	2.624							
Öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması	30 yaş ve altı	39	18.154	2.540	G.arası	24.686	3	8.229	2.038	0.108	-
	31-36 yaş	148	18.257	2.037	G.içi	1599.064	396	4.038			
	37-42 yaş	156	17.923	1.930	Toplam	1623.750	399				
	43 yaş ve üzeri	57	18.667	1.725							
Çocuğun kişilik gelişimini destekleme	30 yaş ve altı	39	17.744	2.209	G.arası	48.285	3	16.095	3.369	0.019	2>3
	31-36 yaş	148	17.486	2.127	G.içi	1891.913	396	4.778			
	37-42 yaş	156	16.853	2.305	Toplam	1940.198	399				
	43 yaş ve üzeri	57	17.579	1.973							
Çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme	30 yaş ve altı	39	14.949	4.110	G.arası	10.952	3	3.651	0.349	0.79	-
	31-36 yaş	148	15.304	3.384	G.içi	4139.546	396	10.453			
	37-42 yaş	156	14.962	2.933	Toplam	4150.498	399				
	43 yaş ve üzeri	57	15.246	2.929							

(1=30 yaş ve altı, 2=31-36, 3=37-42,4=43 ve üzeri)

Tablo 4.3' de görülen, olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ve veli katılımı ortalama puanlarının velilerin yaşına göre anlamlılığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre, okul ve öğretmenle iletişim [$F(3, 396) = 2.78, p= 0.06$], katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi [$F(3, 396) = 0.69, p = 0.57$], gönüllü aktif katılım [$F(3, 396) = 2.21, p= 0.086$], öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması [$F(3, 396) = 2.04, p= 0.108$] ve çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme [$F(3, 396) = 0.35, p= 0.79$] velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi [$F(3, 396) = 4.32, p< 0.01$], veli katılımı ölçeği toplam puanı [$F(3, 396) = 4.32, p< 0.01$], çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme [$F(3, 396) = 4.037, p< 0.001$], çocukla iletişim [$F(3, 396) = 3.25, p= 0.022$]

ve çocuğun kişilik gelişimini destekleme [$F(3, 396) = 3.37, p = 0.019$] velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi için anlamlı farklılığın hangi yaş grupları arasında olduğunu belirlemek için öncelikle varyans dağılımının homojenliği Levene testi ile analiz edilmiştir. Levene testi dağılımın homojen olduğunu gösterdiğinden ($F = 1.91, p > 0.05$) ve grupların örneklem sayıları eşit olmadığından gruplar arası karşılaştırmalar için Bonferroni testi kullanılmıştır. Yaşı 30 ve altı olan ebeveynler yaşı 37-42 arası olanlara (Ort. Fark = 0.24, SH = 0.07, $p < 0.01$) ve yaşı 43 ve üzeri olan ebeveynlere kıyasla (Ort. Fark = 0.25, SH = 0.08, $p < 0.05$) anlamlı derecede daha yüksek olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi raporlamıştır.

Veli katılım ölçeği toplam puanı için anlamlı farklılığın hangi yaş grupları arasında olduğunu belirlemek için öncelikle varyans dağılımının homojenliği Levene testi ile analiz edilmiştir. Levene testi dağılımın homojen olduğunu gösterdiğinden ($F = 0.58, p > 0.05$) ve grupların örneklem sayıları eşit olmadığından gruplar arası karşılaştırmalar için Bonferroni testi kullanılmıştır. Yaşı 30 ve altı olan ebeveynler yaşı 37-42 arası olanlara (Ort. Fark = 9.22, SH = 3.20, $p = 0.025$) kıyasla veli katılım ölçeğinden anlamlı olarak daha yüksek puan almışlardır. Yaşı 31-36 olan ebeveynler yaşı 37-42 olan ebeveynlere kıyasla (Ort. Fark = 5.65, SH = 2.05, $p = 0.037$) veli katılımı ölçeğinden anlamlı olarak daha yüksek puan almışlardır.

Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme alt boyutu için anlamlı farklılığın hangi yaş grupları arasında olduğunu belirlemek için öncelikle varyans dağılımının homojenliği Levene testi ile analiz edilmiştir. Levene testi dağılımın homojen olmadığını gösterdiğinden ($F = 7.77, p < 0.001$) gruplar arası karşılaştırmalar Dunnet T3 testi ile incelenmiştir. Yaşı 30 ve altı olan ebeveynler yaşı 37-42 olanlara (Ort. Fark = 1.47, SH = 0.47, $p = 0.015$) kıyasla anlamlı derecede çocuğun ödev ve çalışmalarını daha fazla destekledikleri görülmüştür. Yaşı 31-36 olan ebeveynler yaşı 37-42 olanlara kıyasla (Ort. Fark = 1.06, SH = 0.31, $p < 0.01$) anlamlı derecede çocuğun ödev ve çalışmalarını daha fazla destekledikleri görülmüştür.

Çocukla iletişim alt boyutu için anlamlı farklılığın hangi yaş grupları arasında olduğunu belirlemek için öncelikle varyans dağılımının homojenliği Levene testi ile analiz edilmiştir. Levene testi dağılımın homojen olmadığını gösterdiğinden ($F = 4.55, p < 0.01$) gruplar arası karşılaştırmalar Dunnet T3 testi ile incelenmiştir. Yaşı 30 ve altı olan ebeveynler yaşı 37-42 olanlara (Ort. Fark = 1.28, SH = 0.35, $p < 0.01$) ve yaşı

43 ve üzeri olanlara (Ort. Fark = 1.21, SH = 0.45, $p < 0.05$) kıyasla çocukla anlamlı derecede daha yüksek iletişim raporlamıştır.

Çocuğun kişilik gelişimini destekleme alt boyutu için anlamlı farklılığın hangi yaş grupları arasında olduğunu belirlemek için öncelikle varyans dağılımının homojenliği Levene testi ile analiz edilmiştir. Levene testi dağılımın homojen olduğunu gösterdiğinden ($F = 0.27, p > 0.05$) ve grupların örneklem sayıları eşit olmadığından gruplar arası karşılaştırmalar için Bonferroni testi kullanılmıştır. Yaşı 31-37 arasında olan ebeveynler yaşı 37-42 olanlara (Ort. Fark = 0.63, SH = 0.25, $p < 0.05$) kıyasla anlamlı derecede daha yüksek çocuğun kişilik gelişimini destekleme puanı raporlamıştır.

Tablo 4.4: Olumlu Ebeveyn Çocuk ilişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	SS	Var.K	KT	Sd	KO	F	p	Fark
Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi	İlkokul	35	4.257	0.343	G.aras 1	1.419	4	0.355	2.233	0.065	-
	Ortaokul	41	4.183	0.442	G.içi	62.734	39	0.159			
	Lise	11	4.182	0.386	Topla m	64.153	39				
	Ön lisans	49	4.141	0.404			9				
	Lisans ve üzeri	15	4.075	0.406							
Veli katılım ölçęği toplam puanı	İlkokul	35	150.514	16.919	G.aras 1	1292.90	4	323.224	.988	0.414	-
	Ortaokul	41	154.658	18.251	G.içi	129237.09	39	327.183			
	Lise	11	156.571	16.770	Topla m	130529.99	39				
	Ön lisans	49	157.489	19.649			9				
	Lisans ve üzeri	15	154.743	18.744							
Okul ve öğretmenle iletişim	İlkokul	35	28.286	8.347	G.aras 1	412.574	4	103.144	2.368	0.055	-
	Ortaokul	41	30.244	6.224	G.içi	16505.123	39	41.785			
	Lise	11	31.462	6.077	Topla m	16917.69	39				

		9			m	7	9					
	Ön lisans	49	29.714	6.967								
	Lisans ve üzeri	156	31.468	6.169								
Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme	İlkokul	35	23.114	1.982	G.arası	158.004	4	39.501	4.992	0.001*	1>5	
	Ortaokul	41	22.634	2.764	G.içi	325.434	395	7.912			3>5	
	Lise	119	23.252	2.426	Toplam	383.438	399					
	Ön lisans	49	22.653	2.912								
	Lisans ve üzeri	156	21.801	3.198								
Katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi	İlkokul	35	18.086	4.140	G.arası	114.653	4	28.663	2.298	0.058	-	
	Ortaokul	41	18.805	3.803	G.içi	425.825	395	12.470				
	Lise	119	19.336	2.877	Toplam	5040.478	399					
	Ön lisans	49	20.224	3.337								
	Lisans ve üzeri	156	19.596	3.813								
Gönüllü aktif katılım	İlkokul	35	8.857	3.919	G.arası	200.714	4	50.178	3.081	0.016*	4>5	
	Ortaokul	41	8.878	4.400	G.içi	6433.064	395	16.286				
	Lise	119	8.782	4.013	Toplam	6633.778	399					
	Ön lisans	49	10.612	4.725								
	Lisans ve üzeri	156	8.295	3.737								
Çocukla iletişim	İlkokul	35	24.029	1.543	G.arası	57.742	4	14.436	2.451	0.048*	1>5	
	Ortaokul	41	23.390	2.312	G.içi	2326.568	395	5.890				
	Lise	119	23.193	2.359	Toplam	2384.310	399					
	Ön lisans	49	22.755	2.537								
	Lisans ve üzeri	156	22.763	2.623								
Öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması	İlkokul	35	17.914	2.228	G.arası	10.021	4	2.505	0.613	0.653	-	
	Ortaokul	41	18.146	1.851	G.içi	1613.729	395	4.085				

	Lise	119	18.269	1.969	Toplam	1623.750	399				
	Ön lisans	49	18.490	1.861							
	Lisans ve üzeri	156	18.071	2.101							
Çocuğun kişilik gelişimini destekleme	İlkokul	35	17.257	2.305	G.arası	11.778	4	2.944	0.603	0.661	-
	Ortaokul	41	17.732	1.950	G.içi	1928.420	395	4.882			
	Lise	119	17.210	2.062	Toplam	1940.198	399				
	Ön lisans	49	17.041	2.291							
	Lisans ve üzeri	156	17.288	2.331							
Çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme	İlkokul	35	12.971	3.706	G.arası	221.490	4	55.372	5.567	0.600	3>1
	Ortaokul	41	14.829	3.556	G.içi	3929.008	395	9.947			4>1
	Lise	119	15.067	3.354	Toplam	4150.498	399				5>1
	Ön lisans	49	16.000	2.858							
	Lisans ve üzeri	156	15.462	2.825							

(1=İlkokul, 2=Ortaokul, 3=Lise, 4=Ön lisans, 5=Lisans ve üzeri)

Tablo 4.4' de görülen, ebeveyn çocuk ilişkisi ve veli katılımı puanlarının velilerin eğitim durumuna göre anlamlılığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre, olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi [$F(4, 395) = 2.23, p = 0.06$], veli katılım ölçeği toplam puanı [$F(4, 395) = 0.988, p = 0.414$], okul ve öğretmenle iletişim [$F(4, 395) = 2.46, p = 0.055$], katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi [$F(4, 395) = 2.30, p = 0.06$] ve öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması [$F(4, 395) = 0.62, p = 0.65$] velilerin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme [$F(4, 395) = 4.99, p < 0.001$], gönüllü aktif katılım [$F(4, 395) = 3.08, p = 0.02$], çocukla iletişim [$F(4, 395) = 2.45, p = 0.048$] ve çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme [$F(4, 395) = 5.57, p < 0.001$] velilerin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme alt boyutu için anlamlı farklılığın hangi eğitim grupları arasında olduğunu belirlemek için öncelikle varyans dağılımının homojenliği Levene testi ile analiz edilmiştir. Levene testi dağılımının homojen

olmadığını gösterdiğinden ($F = 5.30, p < 0.001$) gruplar arası karşılaştırmalar Dunnet T3 testi ile incelenmiştir. İlkokul mezunu olan ebeveynlerin lisans ve üzeri eğitimi olanlara (Ort. Fark = 1.31, SH = 0.42, $p = 0.025$) kıyasla anlamlı derecede çocuğun ödev ve çalışmalarını daha fazla destekledikleri görülmüştür. Lise mezunu olan ebeveynlerin lisans ve üzeri eğitimi olanlara (Ort. Fark = 1.45, SH = 0.34, $p < 0.001$) kıyasla anlamlı derecede çocuğun ödev ve çalışmalarını daha fazla destekledikleri görülmüştür.

Gönüllü aktif katılım alt boyutu için anlamlı farklılığın hangi eğitim grupları arasında olduğunu belirlemek için öncelikle varyans dağılımının homojenliği Levene testi ile analiz edilmiştir. Levene testi dağılımın homojen olduğunu gösterdiğinden ($F = 1.35, p = 0.25$) ve grupların örneklem sayıları eşit olmadığından gruplar arası karşılaştırmalar için Bonferroni testi kullanılmıştır. Ön lisans mezunu olan ebeveynlerin lisans ve üzeri eğitimi olanlara (Ort. Fark = 2.32, SH = 0.66, $p < 0.01$) kıyasla anlamlı derecede gönüllü aktif katılımında buldukları görülmüştür.

Çocukla iletişim alt boyutu için anlamlı farklılığın hangi eğitim grupları arasında olduğunu belirlemek için öncelikle varyans dağılımının homojenliği Levene testi ile analiz edilmiştir. Levene testi dağılımın homojen olmadığını gösterdiğinden ($F = 4.77, p < 0.001$) gruplar arası karşılaştırmalar Dunnet T3 testi ile incelenmiştir. İlkokul mezunu olan ebeveynlerin lisans ve üzeri eğitimi olanlara (Ort. Fark = 1.27, SH = 0.33, $p = 0.003$) kıyasla çocuklarıyla daha yüksek iletişim kurdukları görülmüştür.

Çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme alt boyutu için anlamlı farklılığın hangi eğitim grupları arasında olduğunu belirlemek için öncelikle varyans dağılımının homojenliği Levene testi ile analiz edilmiştir. Levene testi dağılımın homojen olmadığını gösterdiğinden ($F = 2.60, p < 0.05$) gruplar arası karşılaştırmalar Dunnet T3 testi ile incelenmiştir. Lise mezunu (Ort. Fark = 2.10, SH = 0.70, $p < 0.05$), ön lisans mezunu (Ort. Fark = 3.03, SH = 0.75, $p < 0.01$), lisans ve üzeri eğitimi olan ebeveynler (Ort. Fark = 2.49, SH = 0.66, $p < 0.01$) ilkokul mezunu ebeveynlere kıyasla anlamlı derecede çocuğun sosyokültürel gelişimini destekledikleri görülmüştür.

Tablo 4.5: Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Gelirine Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Gelir Düzeyi	N	\bar{X}	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p	F ar
-------------	--------------	---	-----------	----	---------	----	----	----	---	---	------

Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi	Düşük	39	4.204	0.346	G.arası	0.531	2	0.266	1.658	0.192	-
	Orta	148	4.149	0.408	G.ıçı	63.621	397	0.160			
	Yüksük	156	4.041	0.367	Toplam	64.152	399				
Veli katılım ölçęi toplam puanı	Düşük	39	155.307	17.870	G.arası	92.69	2	46.343	0.141	0.868	-
	Orta	148	155.066	18.066	G.ıçı	130437.31	397	328.557			
	Yüksük	156	156.658	18.753	Toplam	130529.99	399				
Okul ve öğretnle iletişim	Düşük	39	30.269	8.033	G.arası	153.699	2	76.849	1.820	0.163	-
	Orta	148	30.670	6.453	G.ıçı	16763.999	397	42.227			
	Yüksük	156	32.659	5.756	Toplam	16917.698	399				
Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme	Düşük	39	23.192	2.136	G.arası	23.069	2	11.534	1.404	0.247	-
	Orta	148	22.553	2.865	G.ıçı	3260.369	397	8.213			
	Yüksük	156	22.000	3.248	Toplam	3283.438	399				
Katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi	Düşük	39	18.538	4.159	G.arası	22.073	2	11.036	0.873	0.418	-
	Orta	148	19.468	3.566	G.ıçı	5018.405	397	12.641			
	Yüksük	156	19.220	3.021	Toplam	5040.478	399				
Gönüllü aktif katılım	Düşük	39	9.731	3.715	G.arası	26.015	2	13.007	0.781	0.458	-
	Orta	148	8.736	4.054	G.ıçı	6607.763	397	16.644			
	Yüksük	156	9.049	4.489	Toplam	6633.778	399				
Çocukla iletişim	Düşük	39	23.923	1.647	G.arası	22.325	2	11.163	1.876	0.155	-
	Orta	148	23.030	2.465	G.ıçı	2361.985	397	5.950			
	Yüksük	156	22.805	2.629	Toplam	2384.310	399				

Öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması	Düşük	39	17.654	2.077	G.arası	9.028	2	4.514	1.110	0.331	-
	Orta	148	18.189	2.020	G.içi	1614.722	397	4.067			
	Yüksek	156	18.390	1.948	Toplam	1623.750	399				
Çocuğun kişilik gelişimini destekleme	Düşük	39	16.885	1.925	G.arası	7.913	2	3.957	0.813	0.444	-
	Orta	148	17.339	2.227	G.içi	1932.284	397	4.867			
	Yüksek	156	17.024	2.196	Toplam	1940.197	399				
Çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme	Düşük	39	15.115	3.456	G.arası	6.789	2	3.394	0.325	0.723	-
	Orta	148	15.081	3.216	G.içi	4143.709	397	10.438			
	Yüksek	156	15.512	3.203	Toplam	4150.498	399				

Tablo 4.5’ de görülen, ebeveyn çocuk ilişkisi ve veli katılımı puanlarının velilerin gelir durumuna göre anlamlılığını belirlemek için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre, olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi [$F(2, 397) = 1.66, p= 0.19$], veli katılım ölçeği toplam puanı [$F(2, 397) = 0.141, p= 0.87$], okul ve öğretmenle iletişim [$F(2, 397) = 1.82, p= 0.16$], çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme [$F(2, 397) = 1.40, p= 0.25$], katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi [$F(2, 397) = 0.87, p= 0.42$], gönüllü aktif katılım [$F(2, 397) = 0.78, p= 0.46$], çocukla iletişim [$F(2, 397) = 1.88, p= 0.15$], öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması [$F(2, 397) = 1.11, p= 0.33$], çocuğun kişilik gelişimini destekleme [$F(2, 397) = 0.81, p= 0.44$] ve çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme [$F(2, 397) = 0.32, p= 0.72$] velilerin gelir durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

Tablo 4.6: Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi	.									
2. Veli katılım ölçeği toplam puanı	0.403*	.								

3. Okul ve öğretmenle iletişim	0.232*	0.732*	.						
4. Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme	0.298*	0.643*	0.370*	.					
5. Katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi	0.271*	0.752*	0.440*	0.445*	.				
6. Gönüllü aktif katılım	0.212*	0.657*	0.362*	0.280*	0.461*	.			
7. Çocukla iletişim	0.376*	0.643*	0.303*	0.530*	0.371*	0.281*	.		
8. Öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması	0.252*	0.626*	0.291*	0.458*	0.426*	0.255*	0.498*	.	
9. Çocuğun kişilik gelişimini destekleme	0.352*	0.652*	0.286*	0.358*	0.435*	0.300*	0.580*	0.549*	.
10. Çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme	0.276*	0.574*	0.209*	0.192*	0.401*	0.355*	0.294*	0.345*	0.435*

* $p < .01$

Korelasyon analizinden elde edilen bulgular Büyüköztürk (2020) tarafından yapılmış olan değerlendirmeye göre yorumlanmıştır. 0.30'dan küçük değerlerin zayıf, 0.30 ve 0.70 arasındaki değerlerin orta ve 0.70'den büyük değerlerin yüksek seviyede olduğu söylenebilmektedir (Büyüköztürk, 2020: 192).

Tablo 4.6' da görüldüğü üzere olumlu ebeveyn çocuk ilişkisinin veli katılımı ölçeğinin toplam puanı ve tüm alt boyutlarıyla anlamlı ve pozitif yönlü ilişkisi bulunmaktadır. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ve veli katılım toplam puanı arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile çocukla iletişim, olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile çocuğun kişilik gelişimini destekleme arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile okul ve öğretmenle iletişim, olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme, olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi, olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile gönüllü aktif katılım, olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması, olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 4.7: Veli Katılımı Ölçeği Toplam Puanının Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişisini Yordamasına İlişkin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	B	SH _B	β	t	p
Sabit	2.755	.159		17.331	.000
Veli katılım ölçeği toplam puanı	.009	.001	.403	8.784	.000*
<hr/>					
$R=0.403$	$R^2=0.162$	$F(1,399)=77.160$	$p<0.001$		
* $p<0.001$					

Tablo 4.7’ de katılımcıların olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi skorlarının veli katılım ölçeği toplam puanı tarafından anlamlı olarak yordandığı doğrusal regresyon modelinin sonuçları gösterilmiştir.

Veli katılımı ölçeği toplam puanı olumlu ebeveyn çocuk ilişkisini yordadığı modelin anlamlı olduğu bulunmuştur ($\beta = .403$, $p < .001$). Model varyansın %16’sını açıklamıştır. Veli katılımının yüksek olması olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi puanlarını anlamlı ve pozitif yönlü olarak yordamıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde ilkokulda veli katılımı ile olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmaya yönelik bulgular incelenmiş, sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

1. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi, cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmamıştır.
2. Veli katılımı alt boyutlarından okul ve öğretmenle iletişim, gönüllü aktif katılım, çocuğun kişilik gelişimini destekleme, çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmamıştır.
3. Veli katılım ölçeği toplam puanı, veli katılımı alt boyutlarından çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme, katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi, çocukla iletişim ve öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması alt boyutlarının velinin cinsiyetine göre farklılaştığı bulunmuştur. Annelerin babalara kıyasla veli katılım ölçeğinin bahsi geçen alt boyutlarından daha fazla puan aldıkları, çocuğun ödev ve çalışmalarını daha çok destekledikleri, katılım konusunda kendilerini daha çok geliştirdikleri, çocukla daha iyi iletişim kurdukları ve öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yarattıkları belirlenmiştir.
4. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi, velilerin çalışma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamıştır.

5. Veli katılımı ölçeği toplam puanı, okul ve öğretmenle iletişim, katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi, gönüllü aktif katılım, öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması, çocuğun kişilik gelişimini destekleme, çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme velilerin çalışma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamıştır.
6. Veli katılımı alt boyutlarından çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme ve çocukla iletişim alt boyutlarının çalışma durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Çalışmayan anne babaların çalışan anne babalara kıyasla çocuğun ödev ve çalışmalarını daha çok desteklediği ve çocukla daha iyi iletişim kurduğu sonucuna ulaşılmıştır.
7. Araştırma bulgularına göre olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi, velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yaşı 30 ve altı olan ebeveynler yaşı 37-42 arası olanlara ve yaşı 43 ve üzeri olan ebeveynlere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi raporlamıştır.
8. Okul ve öğretmenle iletişim, katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi, gönüllü aktif katılım, öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması ve çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.
9. Veli katılımı ölçeği toplam puanı, velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yaşı 30 ve altı olan ebeveynler yaşı 37-42 arası olanlara kıyasla veli katılımı ölçeğinden anlamlı olarak daha yüksek puan almışlardır. Yaşı 31-36 olan ebeveynler yaşı 37-42 olan ebeveynlere kıyasla veli katılımı ölçeğinden anlamlı olarak daha yüksek puan almışlardır.
10. Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme, velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yaşı 30 ve altı olan ebeveynler yaşı 37-42 olanlara kıyasla anlamlı derecede çocuğun ödev ve çalışmalarını daha fazla destekledikleri görülmüştür. Yaşı 31-36 olan ebeveynler yaşı 37-42 olanlara kıyasla anlamlı derecede çocuğun ödev ve çalışmalarını daha fazla destekledikleri görülmüştür.

11. Çocukla iletişim velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yaşı 30 ve altı olan ebeveynler yaşı 37-42 olanlara ve yaşı 43 ve üzeri olanlara kıyasla çocukla anlamlı derecede daha yüksek iletişim raporlamıştır.
12. Çocuğun kişilik gelişimini destekleme velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yaşı 31-37 arasında olan ebeveynler yaşı 37-42 olanlara kıyasla anlamlı derecede daha yüksek çocuğun kişilik gelişimini destekleme puanı raporlamıştır.
13. Araştırma bulgularına göre; olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi, velilerin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.
14. Veli katılım ölçeği toplam puanı, okul ve öğretmenle iletişim, katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi, öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması velilerin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.
15. Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme, gönüllü aktif katılım, çocukla iletişim ve çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme velilerin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. İlkokul mezunu olan ebeveynlerin lisans ve üzeri eğitimi olanlara kıyasla anlamlı derecede çocuğun ödev ve çalışmalarını daha fazla destekledikleri görülmüştür. Lise mezunu olan ebeveynlerin lisans ve üzeri eğitimi olanlara kıyasla anlamlı derecede çocuğun ödev ve çalışmalarını daha fazla destekledikleri görülmüştür.
16. Gönüllü aktif katılım, velilerin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Ön lisans mezunu olan ebeveynlerin lisans ve üzeri eğitimi olanlara kıyasla anlamlı derecede gönüllü aktif katılımında buldukları görülmüştür.
17. Çocukla iletişim velilerin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. İlkokul mezunu olan ebeveynlerin lisans ve üzeri eğitimi olanlara kıyasla çocuklarıyla daha yüksek iletişim kurdukları görülmüştür.

18. Çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme velilerin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Lise mezunu, ön lisans mezunu, lisans ve üzeri eğitimi olan ebeveynler ilkokul mezunu ebeveynlere kıyasla anlamlı derecede çocuğun sosyokültürel gelişimini destekledikleri görülmüştür.
19. Araştırma bulgularına göre olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi, velilerin gelir durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.
20. Veli katılım ölçeği toplam puanı, okul ve öğretmenle iletişim, çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme, katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi, gönüllü aktif katılım, çocukla iletişim, öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması, çocuğun kişilik gelişimini destekleme ve çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme velilerin gelir durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.
21. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ve veli katılım toplam puanı arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
22. Veli katılım ölçeğinin toplam puanı ve alt boyutları arasında anlamlı ve pozitif yönlü olarak ilişki bulunmaktadır.
23. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile okul ve öğretmenle iletişim arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
24. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
25. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
26. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile gönüllü aktif katılım arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

27. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile çocukla iletişim arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
28. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
29. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile çocuğun kişilik gelişimini destekleme arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
30. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ile çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
31. Katılımcıların olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi skorlarının veli katılım ölçeği toplam puanı tarafından anlamlı olarak yordandığı doğrusal regresyon modelinin sonuçlarına göre, veli katılımı ölçeği toplam puanı olumlu ebeveyn çocuk ilişkisini yordadığı modelin anlamlı olduğu bulunmuştur. Model varyansın %16'sını açıklamıştır.

5.2. Tartışma

5.2.1. Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Veli Cinsiyetine Göre İncelenmesine Yönelik Tartışma

Ebeveynlerin veli katılımı ve ebeveyn çocuk ilişkisi ölçeklerinin alt boyutlarından aldıkları puanların cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek için yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçlarına göre;

Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi, cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmamıştır. Ebeveyn olan bireylerin merhametle çocuklarına yaklaşırken anne ya da baba olmalarının fark etmediği, ebeveynliğin içgüdüsel olarak kendini olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisinde gösterdiği düşünülmektedir. Araştırma bulgularına benzer olarak Karakoç (2022) ebeveynlerin anne ya da baba olmasının ebeveyn çocuk ilişkisi üzerinde etkisinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bulgusundan farklı olarak

ise Torun (2021) araştırmasında olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi alt boyutunun cinsiyete göre kadınların lehine farklılaştığı, annelerin babalara göre çocukları ile daha olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi gösterdiğini belirtmiştir.

Veli katılımı alt boyutlarından okul ve öğretmenle iletişim, gönüllü aktif katılım, çocuğun kişilik gelişimini destekleme, çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmamıştır. Ertarakçı ve Akyol (2021) araştırmalarında veli katılımının cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Işık (2020) çalışmasında ebeveynlerin veli katılımı görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı farklılığın olmadığını tespit etmiştir.

Veli katılım ölçeği toplam puanı, veli katılımı alt boyutlarından çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme, katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi, çocukla iletişim ve öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması alt boyutlarının velinin cinsiyetine göre farklılaştığı bulunmuştur. Annelerin babalara kıyasla veli katılım ölçeğinin bahsi geçen alt boyutlarından daha fazla puan aldıkları, çocuğun ödev ve çalışmalarını daha çok destekledikleri, katılım konusunda kendilerini daha çok geliştirdikleri, çocukla daha iyi iletişim kurdukları ve öğrenmeyi destekleyici ev ortamını yarattıkları belirlenmiştir. Toplumsal cinsiyet rolleri düşünüldüğünde annelerin ev içi düzenin sağlanması ve çocukların ihtiyaçlarının karşılanması noktasında babalara göre daha fazla sorumluluk almaları annelerin lehine sonucun çıkmasını etkilediği düşünülmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinde annelerin babalara göre daha çok ev işleri ve çocuk bakımı sorumluluklarının olduğu düşünülmektedir (Çiçek ve Çopur, 2018: 1). Çocukların bakım sorumluluklarında ve ev işi sorumluluklarında anne ve babalar arasında eşitsizliğin olduğu görülmektedir. Annelerin bu sorumlulukları daha çok aldıkları bilinmektedir (Santrock, 2011: 439). Çocukların anne ve babalarına yönelik algılarının toplumsal cinsiyet bağlamında incelendiği nitel araştırma sonuçlarına göre, çocuklar annelerini evde temizlik ve yemek yapan, çocuklarının bakımı ile ilgilenen kişi olarak tanımlamışlardır (Akar ve Aksoy, 2018: 43). Araştırma bulgularına benzer olarak Şad ve Gürbüz Türk (2010) araştırmasında, veli katılımının tüm alt boyutlarda cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı bulgularına ulaşmıştır. Anne olan velilerin baba olan velilere göre daha çok katılım gösterdiklerini tespit etmişlerdir.

5.2.2. Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Çalışma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Tartışma

Ebeveynlerin veli katılımı ve ebeveyn çocuk ilişkisi ölçeklerinin alt boyutlarından aldıkları puanların çalışma durumuna göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek için yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçlarına göre;

Olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi, velilerin çalışma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamıştır. Ebeveynlerin çalışıyor ya da çalışmıyor olması çocukları ile ilişkilerini etkilememektedir. Çalışma durumuna göre olumlu ebeveyn çocuk ilişkisinin farklılaşmaması, ebeveynlerin çocukları ile geçirdikleri zamanın niteliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Anne-baba-çocuk ilişkisinde geçirilen zamanın niceliğinden çok niteliğinin önemli olduğu bilinmektedir (Kök ve Ünal, 2018: 1444). Araştırma bulgularına benzer olarak Kılıç (2020) ebeveynlerin çalışma durumları ile ebeveyn çocuk ilişkileri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Veli katılımı ölçeği toplam puanı, okul ve öğretmenle iletişim, katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi, gönüllü aktif katılım, öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması, çocuğun kişilik gelişimini destekleme, çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme velilerin çalışma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamıştır. Araştırma bulgularına benzer olarak Akyol (2019) çalışma durumu ile veli katılımı arasında anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ebeveynlerin çalışma durumları ile veli katılımı arasında bir farklılığın oluşmama sebebi olarak velilerin çocuklarının eğitim öğretim sürecine koşulsuz her şartta katılarak onları desteklemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Veli katılımı alt boyutlarından çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme ve çocukla iletişim alt boyutlarının çalışma durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Çalışmayan anne babaların çalışan anne babalara kıyasla çocuğun ödev ve çalışmalarını daha çok desteklediği ve çocukla daha iyi iletişim kurduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmayan ebeveynlerin eve ve çocuklarına ayıracakları zamanın daha fazla olması çocuklarının ödev ve çalışmalarını daha çok desteklemelerine ve daha çok iletişim kurmalarını sağlamasına olanak sağladığı öngörülmektedir. Araştırma bulgularına benzer olarak Metlilo ve Yıldırım (2021) araştırmalarında veli görüşlerine göre, çalışmayan velilerin veli katılım seviyesinin çalışan velilere göre daha yüksek

olduğunu belirtmiştir. Saygı (2011) çalışmayan velilerin, çalışan velilere göre çocukları ile ilişkilerinin daha iyi seviyede olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bulgularından farklı olarak ise Çankaya (2020) çalışan ebeveynlerin veli katılım seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çocuklarla kurulan iletişimin niteliği önemli bir etkidir. Ebeveynlerin çalışma şartlarının zor ve uzun olması, modern yaşamın sadece kariyer odaklı olması dolayısıyla ebeveynlerin evde geçirdikleri sürelerin kısa olduğu bilinmektedir. Bütün bu etkenlerin de çocuklar ile bağ kurmayı güçleştirdiği düşünülebilmektedir. Ebeveynlerin çalışma saatlerinin uzun ve çalışma şartlarının zor olması veli katılım etkinliklerine katılımlarını zorlaştırmaktadır (Günay Bilaloğlu, 2014: 233). Arslan Özkılıç (2021) yaptığı araştırmada, işçi olarak zor şartlarda çalışan ebeveynlerin, kamuda çalışan ebeveynlere göre çocukları ile daha çok çatışma yaşadıklarını ifade etmektedir. Zor ve stresli ortamda çalışan ebeveynlerin çocukları ile ilişkileri de olumsuz olarak etkilenebilmektedir. Benzer şekilde çalışan annelerin veli katılım faaliyetleri için çalıştıkları kurumlardan izin almakta güçlükler yaşamalarının veli katılımını olumsuz etkilediği söylenebilmektedir (Piştav Akmeşe ve Kayhan, 2014: 48). Aynı zamanda ebeveynlerin çalışma hayatında stres yaşıyor olmaları çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamalarını olumsuz etkileyebileceği söylenebilmektedir (Yuvacı, 2019: 58).

5.2.3. Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Yaşına Göre İncelenmesine Yönelik Tartışma

Araştırma bulgularına göre olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi, velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yaşı 30 ve altı olan ebeveynler yaşı 37-42 arası olanlara ve yaşı 43 ve üzeri olan ebeveynlere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi raporlamıştır. Araştırma bulgularından farklı olarak Torun (2021) olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi alt boyutunun yaşa göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır, ebeveynlerin yaşına bağlı olarak ebeveyn ve çocuk ilişkisinin değişmediği görülmüştür.

Okul ve öğretmenle iletişim, katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi, gönüllü aktif katılım, öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması ve çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Çankaya (2020) araştırma bulgularına benzer olarak

ebeveynlerin yaşı ile veli katılımı arasında anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Altan (2019) ebeveynlerin veli katılım düzeyleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını tespit etmiştir. Veli katılımı alt boyutlarının velilerin yaşlarına göre farklılaşmamasının sebebi olarak, velilerin çocuklarının eğitim öğretim sürecine karşı sürdürdükleri tavırlarının tutarlı ve sürekli olması, koşulsuz çocuklarının yanında olarak onları desteklemeye çalışmaları olduğu düşünülmektedir. Ebeveynlerin çocuklarının yanında koşulsuz olması, onlara rehberlik yapmaya çalışması ve olumlu bir ilişki içinde olmasının çocukların gelişiminde etkili ve önemli olduğu bilinebilmektedir (Şentürk, 2012: 111).

Veli katılımı ölçeği toplam puanı, velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yaşı 30 ve altı olan ebeveynler yaşı 37-42 arası olanlara kıyasla veli katılımı ölçeğinden anlamlı olarak daha yüksek puan almışlardır. Yaşı 31-36 olan ebeveynler yaşı 37-42 olan ebeveynlere kıyasla veli katılımı ölçeğinden anlamlı olarak daha yüksek puan almışlardır. Günkan (2007) araştırmasında 51 yaşın üzerinde olan ebeveynlerin veli katılımı faaliyetlerine çok az katıldıklarını tespit etmiş ve velilerin yaşının ilerlemesiyle veli katılımı düzeyinin de azaldığını ifade etmiştir.

Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme, velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yaşı 30 ve altı olan ebeveynler yaşı 37-42 olanlara kıyasla anlamlı derecede çocuğun ödev ve çalışmalarını daha fazla destekledikleri görülmüştür. Yaşı 31-36 olan ebeveynler yaşı 37-42 olanlara kıyasla anlamlı derecede çocuğun ödev ve çalışmalarını daha fazla destekledikleri görülmüştür. Yaşı genç olan ebeveynlerin ileriki yaşlardaki ebeveynlere göre çocuğun ödev ve çalışmalarını daha çok desteklemesinde genç yaşlardaki bireylerin daha enerji dolu olmalarının etkili olabileceği düşünülmektedir. Ertaarakçı ve Akyol (2021) araştırmalarında veli katılımının yaşa göre farklılık gösterdiğini tespit etmişlerdir. Veli katılımının çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme alt boyutunda 41-45 yaş arasındaki velilerin 31-35 yaş arasındaki velilere göre daha çok destekledikleri tespit edilmiştir. Günkan (2007) 30 yaş altında olan ebeveynlerin çocuklarının ödev çalışmalarına yeterli zamanı ayırarak takip ve kontrol ettikleri bulgularına ulaşmıştır.

Çocukla iletişim velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yaşı 30 ve altı olan ebeveynler yaşı 37-42 olanlara ve yaşı 43 ve üzeri olanlara kıyasla çocukla anlamlı derecede daha yüksek iletişim raporlamıştır. Araştırma bulgularına benzer olarak Gündüz (2021) çalışmasında çocukla iletişim alt boyutundan 25-34 yaş arasındaki velilerin 55 yaşın üstündeki velilere göre daha yüksek puan aldıkları

sonucuna ulaşmıştır. Genç yaştaki ebeveynlerin çocuk sayısının orta yaştaki ebeveynlere göre daha az olabileceği, çocuk sayısının da velilerin iletişimlerini etkileyebileceği düşünülmektedir. Şaban (2011) araştırmasında az sayıda çocuğa sahip olan ebeveynlerin veli katılımına daha fazla zaman ayırabileceklerini öne sürmüştür.

Çocuğun kişilik gelişimini destekleme velilerin yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yaşı 31-37 arasında olan ebeveynler yaşı 37-42 olanlara kıyasla anlamlı derecede daha yüksek çocuğun kişilik gelişimini destekleme puanı raporlamıştır. Araştırma bulgularını destekleyen çalışmada Gündüz (2021) çocuğun kişilik gelişimini destekleme alt boyutunda 25-34 yaş arasındaki velilerin puanlarının daha yüksek raporlandığını paylaşmıştır. Benzer şekilde Tümkaya (2017) 31-35 yaş arasındaki ebeveynlerin diğer yaş gruplarına göre veli katılımı faaliyetlerine daha çok zaman ayırdıkları sonucuna ulaşmıştır.

Şaban (2011) 18-30 yaş arasındaki anne babaların 41-45 yaş aralığındaki anne babalara göre daha çok veli katılımı gösterdiklerini, genç yaştaki ebeveynlerin orta yaştaki ebeveynlere göre veli katılım seviyesinin yüksek olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde Şeker (2009) ebeveynlerin yaşı ile veli katılımı arasında anlamlı farklılığın olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bulgularına benzer olarak Karan (2019) çalışmasında veli katılımının bazı alt boyutlarından 18-30 yaş arasındaki genç velilerin orta yetişkinlikteki bireylere göre daha yüksek puan aldıkları sonucuna ulaşmıştır. Orta yetişkinlikteki bireyler için kariyerin daha ön planda olduğu düşünüldüğünde daha çok işlerine zaman ayırdıkları ve çocukları ile iletişim, ödev ve çalışmalarını destekleme ve olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi geliştirmede daha az vakit ayırabildikleri düşünülmektedir. Birçok birey için orta yetişkinlik, gelecek planlamaları yapma, işlerindeki durumu değerlendirme, meslekleri ve kariyerleriyle ilgili yeni kararlar alma dönemidir. Bireylerin kariyerleri ve işleriyle ilgili düşüncelerinin kendilerini güdülediği ve bu alana emek vererek zaman ayırdıkları bilinmektedir (Santrock, 2011: 492). Aynı zamanda genç yaştaki velilerin daha enerji dolu olmalarının veli katılımına daha çok katılmalarını etkilediği düşünülmektedir.

Araştırma bulgularından farklı olarak Işık (2020) ebeveynlerin yaşları arttıkça veli katılımına olan ilgilerinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Yuvacı (2019) 40 yaş ve üzerindeki babaların veli katılımının 31-35 yaş aralığındaki babalara göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5.2.4. Olumlu Ebeveyn Çocuk ilişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Tartışma

Araştırma bulgularına göre; olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi, velilerin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Ebeveynlerin eğitim seviyeleri düşük olsa da çocukları için kendilerini geliştirmeleri ve uzman desteği almaları ebeveyn çocuk ilişkisine olumlu etki edebileceği düşünülmektedir. Torun (2021) araştırmasında olumlu ebeveyn çocuk ilişkisinin velinin öğrenim durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Karakoç (2022) benzer şekilde ebeveynlerin eğitim seviyeleri ile anne-baba-çocuk ilişkisi arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Aile katılımının çok boyutlu bir olgu olduğu bilinmektedir. Veliler katılım konusunda içinde bulunduğu sosyokültürel çevreden etkilenebilmektedir (Işık, 2020: 91). Velilerin benzer kültürlerde olmasının araştırma sonucunu etkilediği düşünülmektedir. Araştırma bulgularından farklı olarak Büyüksu (2021) lise ve üzerindeki mezuniyeti olan annelerin ilkököl mezunu annelere göre daha fazla olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Gayretli (2021) ise araştırmasında lise öğrenimi olan anne-babaların üniversite öğrenimindeki anne-babalara göre olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi ölçeğinden anlamlı olarak daha yüksek puan aldıklarını belirtmiştir.

Veli katılım ölçeği toplam puanı, okul ve öğretmenle iletişim, katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi, öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması velilerin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Araştırma bulgularına benzer olarak Taştepe (2020) çalışmasında velilerin eğitim seviyesinin aile katılımını etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Velilerin kendilerini geliştirebilecekleri imkânların artması ile eğitilmiş velilerin varlığı çoğalmıştır. Eğitim durumuna göre ebeveynler arasında veli katılımının farklılaşmamış olması, eğitim seviyesi düşük olan velilerin kendilerini informal eğitim yöntemleriyle geliştiriyor olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bununla beraber araştırma bulgularında lisans ve üzerindeki katılımcıların sayısının diğer eğitim seviyesindeki katılımcıların toplamına göre sayıca az olmasının sonucun bu şekilde çıkmasında etkili olduğu da düşünülmektedir.

Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme, gönüllü aktif katılım, çocukla iletişim ve çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme velilerin eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. İlkoköl mezunu olan ebeveynlerin lisans ve üzeri eğitimi olanlara kıyasla anlamlı derecede çocuğun ödev ve çalışmalarını daha fazla destekledikleri görülmüştür. Lise mezunu olan ebeveynlerin lisans ve üzeri eğitimi olanlara kıyasla anlamlı derecede çocuğun ödev ve çalışmalarını daha fazla

destekledikleri görülmüştür. İlkokul mezunu veliler, eğitim durumundan dolayı bir pişmanlık, eksiklik hissedebilmektedirler. Yaşadıkları bu pişmanlığı çocuklarının yaşamasını istememeleri onların ödev ve çalışmalarını daha çok desteklemelerine sebep olduğu düşünülmektedir. Araştırma bulgularına benzer olarak Ağcadağ (2021) araştırmasında eğitim seviyesi düşen annelerin veli katılımı çalışmalarına katılımlarının arttığı, eğitim seviyesi ilkokul olan annelerin veli katılım etkinliklerine daha çok katıldıkları sonucuna ulaşmıştır. Ertem ve Gökalp (2020) çalışmasındaki bulgulara göre ilköğretim mezunu velilerin okula katılımlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kapçak (2018) veli katılımının bir üst basamağı olan velilerin okula bağlılığını araştırmıştır. Araştırma sonucuna göre, ilkokul mezunu velilerin lisans ve üzerindeki eğitim seviyesindeki velilere göre okula bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Ön lisans mezunu olan ebeveynlerin lisans ve üzeri eğitimi olanlara kıyasla anlamlı derecede gönüllü aktif katılımında buldukları görülmüştür. İlkokul mezunu olan ebeveynlerin lisans ve üzeri eğitimi olanlara kıyasla çocuklarıyla daha yüksek iletişim kurdukları görülmüştür. Bu noktada lisans ve üzeri eğitimi olan ebeveynlerin çalışma hayatında daha fazla vakit geçirmelerinin çocukları ile iletişimlerini etkilediği öngörülmektedir.

Lise mezunu, ön lisans mezunu, lisans ve üzeri eğitimi olan ebeveynler ilkokul mezunu ebeveynlere kıyasla anlamlı derecede çocuğun sosyokültürel gelişimini destekledikleri görülmüştür. Eğitim seviyesi artan velilerin, eğitim seviyesi daha düşük olan velilere göre farkındalık seviyesinin yüksek olması ve çocuklarının da kendileri gibi iyi bir eğitim düzeyine sahip olmalarını istedikleri için daha çok veli katılımı gösterdikleri söylenebilmektedir (Tümkiye, 2017: 94). Ebeveynlerin aldığı formal eğitimin entelektüel gelişimlerine olumlu anlamda destek olduğu düşünülmektedir. Her birey bir üst eğitim seviyesine çıktıkça farklı kültür ve insanlarla tanışmakta ve kendisini geliştirebilmektedir. Aynı zamanda eğitim kurumlarının bireylere farklı sosyokültürel kazanımlar sunmasının, çocuklarının sosyokültürel gelişimlerini desteklemede ebeveynlere katkı sağladığı düşünülmektedir.

Ertarakçı ve Akyol (2021) araştırmalarında veli katılımının eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiğini tespit etmişlerdir. Veli katılımı konusunda velinin kendini geliştirmesi alt boyutunun lisans mezunu velilerin, ilkokul mezunu velilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kotaman (2008) çalışmasında eğitim seviyesi yüksek olan ebeveynlerin eğitim seviyesi düşük olan ebeveynlere göre daha çok veli

katılımı sağladıkları sonucuna ulaşmıştır. Işık (2020) elde ettiği bulgulara göre eğitim seviyesi yükselen velilerin veli katılımı düzeyinin de yükseldiği sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Tümkaya (2017) araştırmasında lise ve üniversite mezunu olan velilerin, ilkokul mezunu olan velilere göre daha çok veli katılımı gösterdikleri sonucuna ulaşmıştır.

Ebeveynlerin veli katılımı için bilinçlendirilmesi ve bilgilendirilmesinin velilerin eğitim seviyesinden daha önemli olduğu belirtilmektedir (Dauber ve Epstein, 1989'dan akt, Ertem ve Gökalp, 2020: 85). Eğitim kurumlarının ebeveynlik becerileri açısından genel olarak fark yaratmadığı, eğitim hayatı boyunca ebeveyn olma ve diğer psikososyal gelişimler yerine daha çok akademik gelişime odaklanıldığı öngörülmektedir. Buradaki veli katılımının da daha çok akademik katılım amaçlı olabileceği düşünülmektedir.

5.2.5. Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi ve Veli Katılımı Alt Boyutlarının Velinin Gelirine Göre İncelenmesine Yönelik Tartışma

Araştırma bulgularına göre olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi, velilerin gelir durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Ebeveynlerin eğitsel ve kültürel yaklaşımlarının çocukları ile ilişkilerinde daha önemli rol oynadığı ön görülmektedir. Araştırma bulgularına benzer olarak Torun (2021) ebeveynlerin gelir düzeyleri ile olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi arasında anlamlı farklılık görülmediği sonucuna ulaşmıştır. Büyüksu (2021) annelerin gelir durumu ile olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi arasında bir farklılığın olmadığını belirtmiştir. Piştav Akmeşe ve Kayhan (2014) çalışmalarında ebeveynlerin gelir seviyeleri ile veli katılımı arasında bir ilişki olmadığını belirlemiştir. Araştırma bulgularında orta ve yüksek gelir seviyesinde olan velilerin sayılarının birbirine yakın olması, ancak düşük gelir grubundaki velilerin sayısının az olması sınırlılık teşkil edebilmektedir.

Veli katılım ölçeği toplam puanı, okul ve öğretmenle iletişim, çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme, katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi, gönüllü aktif katılım, çocukla iletişim, öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması, çocuğun kişilik gelişimini destekleme ve çocuğun sosyokültürel gelişimini destekleme velilerin gelir durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Bu durum veli katılımının maddi karşılıktan çok manevi karşılığı içermesinden kaynaklanabilir. Alan yazın incelemelerinde benzer sonuçlara rastlanmıştır. Kotaman (2008) çalışmasında velinin

gelirine göre veli katılımının farklılaşmadığını tespit etmiştir. Tabak (2020) araştırmasında veli gelir durumunun artmasına bağlı olarak veli katılımının artış göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Tabak (2020) ebeveynlerin sosyoekonomik seviyesinin veli katılım düzeylerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Araştırma verilerinin toplandığı velilerin gelir durumlarının orta ve yüksek düzeyde olarak benzerlik göstermesi, sonucun anlamlı olarak farklılaşmamasında etkili olduğu da düşünülmektedir.

Araştırma bulgularından farklı olarak Şad ve Gürbüzürk (2010) araştırmasında ailelerin gelir durumlarının bazı veli katılım türleriyle ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Işık (2020) araştırmasında gelir durumu artan velilerin aile katılım düzeylerinin de arttığı sonucuna ulaşmıştır. Ersen (2020) ise gelir seviyesi yüksek olan anne ve babaların veli katılım faaliyetlerine daha istekli katıldıklarını belirtmektedir. Benzer şekilde Orman (2012) ekonomik seviyesi yüksek olan ebeveynlerin veli katılım düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5.2.6. İlkokulda Veli Katılımı ile Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisi Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma

Araştırma bulgularına göre olumlu ebeveyn çocuk ilişkisinin veli katılımı ölçeğinin toplam puanı ve tüm alt boyutlarıyla anlamlı ve pozitif yönlü ilişkisi bulunmaktadır. Veli katılım ölçeğinin toplam puanı ve alt boyutları anlamlı ve pozitif yönlü olarak birbirleriyle ilişkili bulunmuştur.

Anne babanın veli katılımı ve ebeveyn tutumu olumlu ise, öğrencilerin akademik başarılarının da olumlu anlamda etkilendiği bilinmektedir (Tayan, vd., 2019: 19). Ebeveynlerin çocukları ile ilgilenerek nitelikli vakit geçirmesinin çocukların akademik başarıları üzerinde etkili olduğu bilinmektedir (Şentürk, 2012: 113).

Çetin (2020) araştırmasında anne baba arasındaki olumlu ilişkinin veli katılım seviyelerini yükseltebileceği sonucuna ulaşmıştır. Veli katılımı faaliyetlerinin öğrencilerin sosyal becerilerini ve duygusal yeterlilikleri olumlu yönde geliştirdiği bilinmektedir. Ailesinin katılımıyla kendisini özgüvenli ve mutlu hisseden çocukların okuldaki çevresiyle ve ailesiyle iletişiminin ve ilişkisinin olumlu olduğu bilinmektedir (Tümekaya ve Yeşiloğlu Uçar, 2021: 164).

Velilerin çocuklarının yanında olarak, onlara eğitim öğretim sürecinde rehberlik yapmaları, çocukları ile ilişkilerini olumlu olarak etkileyebilmektedir. Ebeveynlerini yanında hisseden çocuklar kendilerini rahat ve güvende hissedecekleri için hem çevresindeki bireylerle hem de ailesiyle ilişkisinin niteliği artabilecektir. Kendisini iyi ve güvende hisseden çocukların hem hayat başarılarının hem de akademik başarılarının da olumlu etkilenebileceği düşünülmektedir.

5.2.7. Veli Katılımı Ölçeği Toplam Puanının Olumlu Ebeveyn Çocuk İlişkisini Yordamasına İlişkin Tartışma

Katılımcıların olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi skorlarının veli katılım ölçeği toplam puanı tarafından anlamlı olarak yordandığı doğrusal regresyon modelinin sonuçlarına göre, veli katılımı ölçeği toplam puanı olumlu ebeveyn çocuk ilişkisini yordadığı modelin anlamlı olduğu bulunmuştur. Model varyansın %16'sını açıklamıştır. Veli katılımının yüksek olması olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi puanlarını anlamlı ve pozitif yönlü olarak yordamıştır.

Taytak Küçük (2022) öğretmen görüşlerinden elde ettiği araştırma sonuçlarına göre veli katılımı çalışmalarının öğretmen-öğrenci ve ebeveynler arasındaki ilişkiyi olumlu yönde etkilediği ve öğrencilerin anne-babaları ile olumlu ilişkiler geliştirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Tümkaya ve Türkmenoğlu (2021) çalışmasında veli katılımının, baba çocuk arasındaki ilişkiyi olumlu olarak etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Veli katılımı çalışmalarının çocukların anne ve babaları ile ilişkilerini olumlu olarak etkilediği bilinmektedir (Göktaş, 2015: 70). Veli katılımı ile baba çocuk arasındaki bağın güçlendiği, güven duygusunun arttığı, çocuğun kendisini daha iyi ifade ettiği ve akademik başarısının olumlu etkilendiği söylenebilmektedir. (Tümkaya ve Türkmenoğlu, 2021: 288).

Ebeveynlerin çocukları ile olumlu ilişki içinde olması, onların yanında var olmaları, çocuklarına vakit ayırmaları çocukların belirledikleri hedeflere ulaşmasını olumlu etkileyebilmektedir. Ebeveynin ilgisi ve desteğini hisseden çocukların hayatın her alanlarında başarılı olabildikleri bilinmektedir (Şentürk, 2012: 124).

Ebeveynlerin veli katılımı ile farkındalık düzeylerinin arttığı, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamada daha hassas davrandıkları düşünülmektedir. Bu durumun da olumlu ebeveyn çocuk ilişkisini anlamlı şekilde etkilediği ön görülmektedir.

5.3. Öneriler

Bu bölümde araştırmacılar için öneriler ve uygulayıcılar için öneriler olmak üzere iki başlık altında önerilere yer verilmiştir.

5.3.1. Araştırmacılara Öneriler

1. Araştırmanın sonuçları İstanbul ilinin Anadolu yakasındaki ilkököl velilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Farklı il ve ilçelerde de uygulanarak sonuçlar arasında inceleme yapılabilir.
2. Veli katılımı odaklarının nitel araştırmalarla derinlemesine incelenmesi önerilebilir.

5.3.2. Uygulayıcılara Öneriler

1. Veli katılımının olumlu ebeveyn çocuk ilişkisini olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle okul müdürü ve öğretmenlerin farklı çalışmalarla velileri okula daha çok dâhil etmesi önerilebilir.
2. Veli katılım faaliyetlerinin önemini anlatan seminer, konferans gibi faaliyetlerin daha çok yapılarak velilerin bu konuda bilinçlenmesine vesile olmak önerilebilir.
3. Eğitim kurumlarının, çalışan ebeveynlere yönelik alternatif katılım uygulamaları yapmaları önerilebilir.
4. Orta yaş ve üzerindeki ebeveynlere yönelik veli katılımının önemini anlatan bilgilendirme ve seminerler düzenlenebilir.
5. Veli katılımı faaliyetlerine annelerin babalara göre daha çok katılım gösterdikleri görülmüştür. Babaları da veli katılımı konusunda bilinçlendirmek için babalara yönelik eğitim programlarına öncelik verilebilir.

KAYNAKÇA

- Afyoncuoğlu, M. Ç. (2022). *Sınıfa uyum öğretmen gözlem kontrol listesinin türkçeye uyarlanması ve koronavirüs (COVID-19) pandemi döneminde eğitime verilen zorunlu aradan sonra 5- 11 yaş çocuklarının sınıfa uyum düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Konya.
- Ağcadağ, A. (2021). *Aile katılımı ile 60-72 aylık çocukların sayı ve sayma becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.
- Ağırkan, M. (2021). *Ergenlerde sosyal ve duygusal öğrenmenin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akar, T., Aksoy, A. B. (2018). Çocukların Anne Babalarına Yönelik Algılarının Toplumsal Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1): 31-46.
- Akşab, G. (2020). *Anne babaların akılcı olmayan inançları ve ebeveynlik davranışları ile çocukların algıladıkları aile ilişkisi ve benlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Akyol, B. G. (2019). *Öğretmen ve veli görüşlerine göre ailenin eğitime katılımı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akyol, B. G., Yıldırım, B. (2020). Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre Ailenin Eğitime Katılımı. *YILDIZ Journal of Educational Research*, 5(1): 89-118.
- Altan, S. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarının ebeveynlerin yaşam boyu öğrenme becerilerine katkısı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Arbel, R., vd. (2021). Preschool Children's Social Information Processing Mediates the Link between the Quality of the Parent Child Relationship and the Child's Learning

Difficulties. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(4): 1-15.

Ardakoç, İ. (2020). Eğitimde Veli /Aile Katılımı: Engeller ve Öneriler. *Alanyazın*, 1(2): 75-84.

Arslan Özkılıç, S. (2021). *Okul öncesi dönem çocuklarının anneleriyle olan ilişkileri ve annelerin çocuğa yönelik ilgisi ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Atak, A. (2021). *36- 72 Aylık çocuğu olan babaların mesleki doyum düzeyleri ile baba katılımı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Aslan, N. (2018). *60- 72 Aylık çocukların empati becerilerinin anne- çocuk ilişkisi açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Aydın Kılıç, Z. N. (2016). *Ankara- Trabzon- Erzurum örnekleminde babanın çocuğun hayatına katılımı ve baba çocuk ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aytaç, B., Çen, S., Yüceol, G. P. (2018). Ebeveyn- Çocuk İlişkisi Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 25(3): 209- 221.

Bacanlı, H., Aydın, B. (2017). *Yetkin Ailede Çocuk Yetiştirme*. İstanbul: Akay Eğitim Yayınları.

Bartan, M. (2010). *Kütahya örnekleminde ebeveyn- çocuk ilişkisi envanterinin 60- 72 aylık çocukların anne ve babalarına uyarlanması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Baumrind, D. (1966). Effects Of Authoritative Parental Control On Child Behavior. *Child Development*, 37(4): 887- 907.

Bayat, E. (2021). Ebeveyn- Çocuk İlişkisi (Yakup Peygamber ve Ailesi Örneğinde). *Universal Journal of Theology*, 6(1): 1-25.

Bilgin, H. (2016). *Günümüz ebeveyn-çocuk ilişkisinde yaşanan problemler ve kuranda ebeveyn-çocuk ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

- Bozdemir, F. (2015). *Bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocukluk çağı örselenme yaşantılarının duygusal zekâ ile ilişkilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Büyükceran, K. (2021). *Okul öncesi dönemde baba katılımı ve baba çocuk ilişkilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyüksu, R. Z. (2021). *Otizm spektrum bozukluğu tanısı almış çocukların annelerinin bilişsel esneklik becerileri ile anne- çocuk ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural Equation Modeling With AMOS: Basic Concepts, Applications, and Programming*. New York: Routledge.
- Can, B. (2009). *İlköğretim programının uygulanması sürecine velilerin katılımları ve okula ilişkin tutumları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Cüceloğlu, D. (2006). *Başarıya Götüren Aile*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- (2016). *İçimizdeki Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- (2017). *Geliştiren Anne- Baba*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağdaş, A., Özel, E., Konca, A.S. (2016). İlkokul Başlangıcında Velilerin Aile Katılım Düzeylerinin İncelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(4): 891-908.
- Çankaya, F. (2020). *Velilerin çocuklarının eğitime katılımı ve öz yeterlilik alguları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çetin Avcı, S., Güleç Şatır, D. (2020). Yeni Bir Kavram: Helikopter Ebeveynlik. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(2): 163-168.
- Çetin, M. (2020). *Ortak ebeveynlik ve eğitimde aile katılımı: güdüsel inançların arabulucuk rolleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çıkar, İ. (2019). *İlkokul ve ortaokul düzeyinde aile katılımının veli görüşleri doğrultusunda incelenmesi: van ili örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl

Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.

- Çınar, E. (2022). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48- 72 aylık çocukların anne-baba- çocuk iletişim becerileri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çiçek, B., Çopur, Z. (2018). Bireylerin Kadınların Çalışmasına ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 4, 1-21.
- Demirtaş Zorbaz, S. (2018). Ebeveyn Özyetkinliğinin Yordayıcısı Olarak Ebeveyn- Çocuk İlişkisi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 144-153.
- Dereli, E., Dereli, B.M. (2017). Ebeveyn- Çocuk İlişkisinin Okul Öncesi Dönem Çocukların Psikososyal Gelişimlerini Yordaması. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1): 227-258.
- Dinç, F. (2017). *Velilerin eğitime katılım düzeyleri ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki* (Tezsiz yüksek lisans projesi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Doğan, B. (2021). *Veli katılımının matematik okuryazarlığı eğitimi sürecine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Duygulu, S. (2018). *Yeni Nesil Ebeveynlik ve Helikopter Aileler K Kuşağı ve Tekno-Dijital Kuşak*. İstanbul: Destek Yayınları.
- Ekinci Vural, D., Kocabaş, A. (2016). Okul Öncesi Eğitim ve Aile Katılımı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59): 1174-1185.
- Epstein, J.L. (2016). *School, Family and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools. (Second Edition)*. New York: Westview Press 10(1): 25-36.
- Epstein, J. L. & Salinas, K. C. (2004). Partnering with families and communities. *Educational Leadership*, 61(8): 12-18.
- Epstein, J. L., Sanders, S. B., Simon, B. S., Salinas, K. C., Jansorn, N. R., Van Voorhis, F.L. (2002). *School, Family, and Community Partnerships: Your Handbook for Action*. California: Corwin Press.
- Erdoğan, F. (2020). İlköğretim Matematik Eğitiminde Velinin Ev Ödevine Katılımı Tartışması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(22): 1483-1510.
- Erdoğan, Ö., Uçukoğlu, H. (2011). İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumu

Algıları ile Atılganlık ve Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma Düzeyleri Arasındaki İlişkiler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (1): 51-72.

Erdoğan, İ. (2006). *Eğitim ve Okul Yönetimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Ersen, N. (2020). *Okul öncesi eğitimde aile katılım çalışmalarını engelleyen etmenlerin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ersöz Tap, G. (2020). *Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutum ve davranışları ile ilköğretim çağındaki çocukların sosyalleşmeleri arasındaki ilişki (Tarsus örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Ertarakçı, N., Akyol, B. (2021). Parental Commitment and Involvement in the Pre-School Education. *Yıldız Journal of Educational Research*, 6(2): 80-94.

Ertem, H.Y. (2015). *Velilerin okul iklimi algısı ve onların okulda katılımı arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ertem, H.Y., Gökalp, G. Velilerin Okul İklimi Algısı ve Veli Katılımı Algılarının Velilerin Eğitim Durumu ve Çocuklarının Öğrenim Kademesine Göre İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1): 78-91.

Gayretli, S. (2021). Pandemi sürecinde ebeveynlerin koronavirüs anksiyete düzeyinin ebeveyn çocuk ilişkisine etkisi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

George, D., Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.

Gordon, T. (2009). *Etkili Anne-Baba Eğitimi*. (D. Tekin, N. Özkan, çev.). İstanbul: Profil Kitap.

Göktaş, İ. (2015). *Aile katılımı ve sosyal beceri eğitimi programlarının tek başına ve birlikte 4-5 yaş çocuklarının sosyal becerileri ve anne-çocuk ilişkileri üzerinde etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

Gözübüyük, A. (2020). *Okul öncesi dönem çocuklarının motivasyon düzeyleri ile baba-çocuk ilişkisi ve bağlanma biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gül, E. (2007). *Eğitimde çocuk başarısı için okul- aile iş birliği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Günay Bilaloğlu, R. (2014). *Okul öncesi eğitimde aile katılımı etkinliklerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunlar ve aile katılımı etkinliklerin dil- matematik becerilerinin geliştirilmesine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Gündüz, A. (2021). *Çocukların sosyal duygusal ve ahlak gelişimi ile velilerin eğitimi katılım düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Günkan, H. E. (2007). *Ailenin ilköğretim öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etki düzeyinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Gürbüztürk, O., Şad, S. N. (2010). Turkish Parental Involvement Scale: Validity and Reliability Studies, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2: 488- 491.
- Gürsoy, F., Coşkun, T., (2006). Büyük Ebeveynleriyle Yaşayan Çocukların Aile Ortamlarını Değerlendirmeleri. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1): 151-164.
- Işık, O. (2020). *Çocukların eğitim süreçlerine ailenin katılımına ilişkin veli görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- İşmen Gazioğlu, A. E. (2012). *Okul ve Aile*. İstanbul: T.C Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Kapçak, C. B. (2018). *Velilerin okula bağlılık düzeyleri (Aydın ili Efeler ilçesi örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Karadal, A. (2021). *3-6 Yaş grubu çocuğa sahip ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye ilişkin tutumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karaboğan, F., Eker, E. (2020). Ergenlerin Şiddet Eğilimi Parametresi Olarak Ebeveyn Reddi Algıları ve Bağlanma Stilleri. *Humanistic Perspective*, 2(2): 143-158.
- Karakaya, S. (2012). *İlköğretim okullarında ailenin eğitime katılımı ve okul sosyal hizmeti* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Karakoç, K. N. (2022). *48- 72 Aylık çocuklara yönelik sosyal problem çözme becerilerinin ebeveyn- çocuk ilişkisi yönünden incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).

Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Karan, M. (2019). *İlkokullarda velilerin eğitim sürecine katılımının incelenmesi (Sultanbeyli örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Keçeli Kaysılı, B. (2008). Akademik Başarının Arttırılmasında Aile Katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9(1): 69-83.
- Kılıç, H. İ., Gündüz, Y. (2021). Veli Tutumlarının Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkileri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8(2): 313- 327.
- Kılıç, M. (2020). *Ebeveynlerin çocuk istismarına yönelik farkındalık düzeyinin ebeveyn- çocuk ilişkisine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kırman, A., Doğan, Ö. (2017). Anne- Baba Çocuk İlişkileri: Bir Meta-Sentez Çalışması. *H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(1): 28-49.
- Kıvrak, Z. (2019). *Öğretmenlerin gözünden ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuma yazma süreçlerine ailelerin katılımının etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Kline, R.B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (5th ed., pp. 3-427). New York: The Guilford Press.
- Kocakaplan Açıkyer, G. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarının akademik becerileri ile anne-baba çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.
- Koç, M. H. (2019). Veli Katılımı Hakkında Sınıf Öğretmenleri Ne Düşünüyor? Fenomenolojik Bir Çalışma. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 29: 53-74.
- Kotaman, H. (2008). Türk Ana Babalarının Çocuklarının Eğitim Öğretimlerine Katılım Düzeyleri. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1): 135-149.
- Kök, E. E., Ünal, F. (2018). Ebeveynlerin Çocukları ile İlişkilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Education Journal*, 26(5): 1437-1446.
- Kurtbaş, F. (2019). *Okul öncesi dönem değerler eğitimi uygulama çalışmalarında aile katılımının etkisine yönelik öğretmen görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Külebi, C. (1998). *Bütün Şiirleri*. İstanbul: Adam Yayınları.

- Lindbergh, N., Demircan, A. N. (2013). Ortaöğretim Kurumlarında Aile Katılımının Değerlendirilmesi: Aile Katılım Ölçeği ve Öğretmen Formlarının Türkçeye Uyarlanması. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 2(3): 64-78.
- Mackenzie, R. J. (2001). *Çocuğunuza Sınır Koyma 2*. (H. Argüç, çev.). İstanbul: Yakamoz Kitap.
- Marshall, G. (2005). *Sosyoloji Sözlüğü*. (O. Akınhay, D. Kömürcü, çev.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- McBride, K. (2020). *Boş Ayna*. (E. Güldemler, çev.). İstanbul: Okuyan Us
- Meriç, A. (2017). *Anne- baba- çocuk iletişimi ile okul öncesi çocukların ahlaki ve sosyal kural bilgileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.
- Metlilo, E., Yıldırım, B. (2021). Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre Ailelerin Eğitime Katılımı. *İZÜ Eğitim Dergisi*, 3(2): 40-58.
- Nazlı, K. (2020). *Veli, öğretmen ve okul yöneticilerinin veli toplantılarına ilişkin yaşantılarının analizi* (Yayımlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Neufeld, G., Mate, G. (2020). *Çocuklarınıza Tutunun*. (C. E. Topaktaş, çev.). İstanbul: Hep Kitap.
- Nicholson, B., Parker, L. (2020). *Kalpten Bağlı Bağlama Temelli Ebeveynlik Eşliğinde Şefkatle Çocuk Yetiştirme Rehberi*. (Y. Ataman, çev.). Ankara: Görünmez Adam Yayıncılık.
- Nur, İ. (2020). *Okul öncesi çocuklarının ebeveynleri, öğretmenleri ve arkadaşları ile ilişkilerinde sahip oldukları zihinsel temsillerinin okula uyumla ilişkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Oğuz, K. (2012). *İlköğretim okullarında aile katılımı: ölçek uyarlaması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Orçan Kaçan, M., Dönmez, Z., Kimzan, İ. (2020). Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı: Anne ve Baba Görüşleri. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 7(2): 170-179.
- Orman, M. (2012). *Velilerin sosyo ekonomik durumu, sınıf veli toplantılarına katılımı ve öğrencilerin başarısı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Öngider, N. (2013). Anne Baba ile Okul Öncesi Çocuk Arasındaki İlişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(4): 420-440.
- Özen, F. (2018). *Okul öncesi öğretmenleri aile katılım çalışmalarına yönelik öz- yeterlik inançlarının incelenmesi* (Tezsiz yüksek lisans dönem projesi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Özkaya, C. (2011). *Türkiye’de Aile Ailenin Yapısal Özellikleri, İşlevleri ve Değişimi*. İstanbul: SEKAM Yayınları.
- Özsoy Yanbak, M. (2019). *Okul öncesi eğitime devam eden çocukların öz düzenleme becerileri ile baba çocuk ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özyürek, A., Tezel Şahin, F. (2015). Anne- Çocuk İlişkisinin ve Baba Tutumlarının Çocukların Ahlaki ve Sosyal Kural Anlayışları Üzerine Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 40(177): 161- 174.
- Pekşen Akça, R. (2012). Ana- Babaların Çocuk Yetiştirmede Aşırı Koruyucu Olmaları. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 29:1-13.
- Piştav Akmeşe, P., Kayhan, N. (2014). Okul Öncesi ve İlkokula Devam Eden Özel Gereksinimli Öğrencilerin Aile Katılım Düzeylerinin İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(2): 39-56.
- Plotnik, R. (2009). *Psikolojiye Giriş*. (T. Geniş, çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Runkel, H. E. (2017). *Bağırmayan Anne Baba Olmak*. (E. Güldemler, çev.). İstanbul: Aganta.
- Santrock, J. W. (2011). *Yaşam Boyu Gelişim*. (G. Yüksel, çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sarısoy, S. (2021). *Erken çocukluk döneminde anne baba çocuk iletişiminin karşılaştırmalı olarak incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Saygı, D. (2011). *Ebeveyn-çocuk ilişkisi ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve anne-çocuk ilişkisinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (İstanbul örnekleme)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Selanik Ay, T., Aydoğdu, B. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Aile Katılımına Yönelik Görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(23): 562-590.
- Sturge Apple, M. L., vd. (2008). Interparental Conflict and Children’s School Adjustment: The Explanatory Role of Children’s Internal Representations of Interparental and Parent-

Child Relationships. *Dev Psychol*, 44(6): 1678-1690.

Subaşı, N. G., Kazan, H. (2020). Çocukluk Dönemi Bağlanma Stilllerinin Yetişkin İletişimindeki Etkisi. *Türkiye Online Tasarım, Sanat ve İletişim Dergisi*, 10(2): 147-162.

Şaban, C. (2011). *İlköğretim okullarında velilerin eğitime katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şad, S. N., Gürbüzürk, O. (2013). İlköğretim Birinci Kademe Öğrenci Velilerinin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(2): 993-1011.

Şahin Yonca, B.K., Tezel Şahin, F. (2021). Grandparent- Grandchild Relationships From The Perspectives Of Grandparents And Parents. *Internaitonal Journal of Humanities and Education*, 7(16): 568- 586.

Şakar, N. (2022). *Ailelerin okul ekosistemine dahil olma sürecinde okul öncesi eğitim kurumu müdürlerinin izledikleri stratejilerin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Şeker, M. (2009). *İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin performans görevlerindeki başarıları ile ailelerinin eğitim-öğretim çalışmalarına katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Şen Karadağ, Ö. (2021). *Aile eğitim programı ve ebeveynlik becerileri arasındaki ilişkilerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Şentürk, Ü. (2012). Parçalanmış Aile Çocuklarının Eğitimdeki Başarı/Başarısızlık Durumu (Malatya Örneği 2006). *Sosyal Politika Çalışmaları*, 7(29): 105- 126.

Şimşek, H., Tanaydın, D. (2002). İlköğretimde Veli Katılımı: Öğretmen- Veli- Psikolojik Danışman Üçgeni. *İlköğretim Online E-Dergi*, (1): 12-16.

Tabak, H. (2020). Eğitime Aile Katılımı: Sosyo-Ekonomik Özellikler Etkiliyor Mu?. *OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(1): 104-121.

Tarhan, N. (2005). *Kadın Psikolojisi*. İstanbul: Nesil Yayınları.

----- (2016). *Sen Ben ve Çocuklarımız*. İstanbul: Timaş Yayınları.

- (2016). *Son Sığınak Aile*. İstanbul: Nesil Yayınları.
- Taştepe, N. (2020). *The relationship between parents perceptions of school climate and their involvement childhood education* (Unpublished masters thesis). Middle East Technical University, The Graduate School Of Social Sciences, Ankara.
- Tayan, E., vd. (2019). Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Konulu Makaleler: Tematik İçerik Analizi Çalışması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(özel sayı): 1-26.
- Taytak Küçük, E. (2022). *Özel eğitimde öğrencilerin eğitim süreçlerine ailelerin katılımına ilişkin öğretmen veli ve okul yöneticisi görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TDK. (2022). Ebeveyn. <https://sozluk.gov.tr/> [11/05/2022]
- (2022). Veli. <https://sozluk.gov.tr/> [11/05/2022]
- Tezel Şahin, F., Özbey, S. (2009). Okul Öncesi Eğitim Programlarında Uygulanan Aile Katılım Çalışmalarında Baba Katılımının Yeri ve Önemi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 5(17): 30-39.
- Tezel Şahin, F., Şepitci Sarıbaş, M. ve Ertör, E. (2020). Erken Çocukluk Döneminde Çocuk-Ebeveyn İlişkisi ile Çocukların Yalnızlık ve Sosyal Memnuniyetsizliklerinin İncelenmesi. *Anemon Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(6): 1873-1889.
- Topor, D. R., vd. (2010). Parent Involvement and Student Academic Performance: A Multiple Mediation Analysis. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 38(3): 183-197.
- Torun, E. N. S. (2021). *4-8 yaş çocuğu olan ebeveynlerin çocukluk yaşantılarına bağlı olarak çocuklarıyla olan ilişkilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tümkaya, S. (2017). Velilerin Okulda Eğitime Katılım Türlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Ç.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(2): 83-98.
- Tümkaya, S., Türkmenoğlu, M. (2021) İlkokul Dönemi Çocukların Babalarının Aile Katılımına İlişkin Görüşleri. *MİLLİ EĞİTİM*, 50(229): 269-294.
- Tümkaya, S., Yeşiloğlu Uçar, F. (2021). İlkokul Eğitiminde Aile Katılımına ve Engellerine İlişkin Öğretmen ve Veli Görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30(3): 155-169.

- Uçar Çabuk, F. (2017). *Ebeveyn çocuk iletişimi eğitim programının anne baba çocuk ilişkisine ve iletişimine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Üçok, A. (2014). *Ailede anne baba çocuk iletişimi üzerine sosyolojik bir değerlendirme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Ünal, Ö. (2019). *Anne- baba- çocuk ilişkisinin çocukların tüketici olarak sosyalleşmesi üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Veas, A., vd. (2018). Relationship Between Parent Involvement and Academic Achievement Through Metacognitive Strategies: A Multiple Multilevel Mediation Analysis. *British Journal of Educational Psychology*, 89(2): 393-411.
- Yavuzer, H. (2000). *Okul Çağı Çocuğu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- (2006). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- (2010). *Mutlu Kuşaklar Yetiştirmek İçin: Anne Olmak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- (2018). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- (2020). *Ana- Baba Okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- (2021). *Ana Baba ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazgan İnanç, B., Kılıç Atıcı, M., Bilgin, M. (2018). *Gelişim Psikolojisi 1*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yersel, Z. (2019). *Çocuk ve ergenlerde anne baba tutumu ve bağlanma durumunun algıladıkları benlik saygısı ve çocukluk çağı narsisizmi ile ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, S. A. (2004). Ebeveyn Tutumları ve Saldırganlık. *Polis Bilimleri Dergisi*, 6(3-4): 131-150.
- Yılmaz, H. (2019). İyi Ebeveyn, Çocuğu İçin Her Zaman Her Şeyi Yapan Ebeveyn Değildir: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) Geliştirme Çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(1): 3-30.
- Yörükoğlu, A. (2021). *Çocuk Ruh Sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yuvacı, M. (2019). *Baba katılımı ile okul öncesi dönem çocuklarının sosyal yetkinlik ve*

davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.

Yücetaş Artan, G. (2019). *Eğitimde veli katılımı: doküman incelemesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Yücetaş Artan, G., Kahramanoğlu, R. (2020). Eğitimde Veli Katılımına Yönelik Çalışmaların İncelenmesi. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2): 99-110.

Yüzügüldü, M. A. (2021). *Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları ile çocuk istismarı ve ihmali hakkında bilgi ve farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Winnicott, D.W. (2019). *Oyun ve Gerçeklik*. İstanbul: Metis Yayınları.

EKLER

EK-1: Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 12.01.2022-E.19911



T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU

ETİK ONAY BELGESİ

Tarih	31.12.2021
Sayı	2021/12
Araştırmanın Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Araştırmanın Adı	<i>İlkokulda Veli Katılımı ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi</i>
Sorumlu Araştırmacının Adı Soyadı	Sena ÖZİPEK ÇELENK
Diğer Araştırmacılar/Danışman Adı Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem DEMİR ÇELEBİ
Karar	UYGUNDUR

(İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu'nun kararı tavsiye niteliğinde olup, Üniversitemizle ilgili etik ilkelerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi amacını taşımaktadır.)

Prof. Dr. Nasuh USLU
Başkan

Prof. Dr. Metin TOPRAK
Üye

Prof. Dr. Mustafa ATEŞ
Üye

Prof. Dr. Mehmet Emin KÖKTAŞ
Üye

Prof. Dr. Ayşe Nefise BAHÇECİK
Üye

Prof. Dr. Yahya Kemal YOĞURTÇU
Üye

Av. Bilal ŞAMAT
Üye

Kurul Yeminli Kâtibi

Zeyneb Funda TEZ

1 / 1

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması <https://ebys.izu.edu.tr/en/Vision/Sorgula/BSL2DYBZ7> adresinden yapılabilir.

EK-2: Kişisel Bilgi Formu

Yaşınız

30 veya daha az 31-36 37-42 43-49 50 ve üstü

Öğrenim Durumunuz

İlkokul Ortaokul Lise Ön Lisans Lisans Yüksek Lisans

Medeni Durumunuz

Bekâr Evli Boşanmış

Çalışıyor musunuz?

Evet Hayır

Oturduğunuz hanede siz dâhil kaç kişi yaşıyor?

Kaç çocuğunuz var?

Çocuğumun

Annesiyim Babasıyım

Evinizde size destek olan birisi (bakıcı, temizlik yardımcısı, büyük ebeveyn vb.) var mı?

Bakıcı Temizlik Yardımcısı Büyük Ebeveyn Hiçbiri

Evinizde bakıma muhtaç yaşlı ya da engelli birisi var mı?

Var Yok

Mesleğiniz

Gelir Durumunuz

Düşük Orta Yüksek

Aile büyüklerinizden destek alabiliyor musunuz?


Evet Hayır

EK-3: Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği Kullanım İzni


Gelen Kutusu - Hotmail

Yanıtla Tümüünü yanıtla İlet Arşivle Sil Bayrak ekle

Re: Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği Hk.

 **Suzan Çen Yağız** <suzancen@gmail.com>
12.08.2021 15:43

Kime: sena.ozipek@hotmail.com Bilgi: Berna

 Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği...
648,9 KB

Merhaba,

Araştırmanızda ölçeği kullanabilirsiniz. Ölçek bilgileri ektedir.

İyi Çalışmalar,
Arş. Gör. Suzan Çen Yağız.

Berna <bernaytac@gmail.com>, 12 Ağu 2021 Per, 15:24 tarihinde şunu yazdı:

----- Forwarded message -----
Gönderen: Sena Özipek <sena.ozipek@hotmail.com>
Date: 12 Ağu 2021 Per 15:17
Subject: Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği Hk.
To: bernaytac@gmail.com <bernaytac@gmail.com>

Değerli hocam,

EK-4: Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği Örnek Maddeleri


	1-Hiç	2-Çok az	3-biraz	4-Çok	5-Aşırı
1. Çocuğunuzla yalnız zaman geçirmekten ne kadar keyif alıyorsunuz?	1	2	3	4	5
2. Sizce çocuğunuz sizinle yalnız zaman geçirmekten ne kadar zevk alıyor?	1	2	3	4	5
3. Çocuğunuzla baş başa geçirdiğiniz süreden ne kadar memnunsunuz?	1	2	3	4	5
4. Sizce çocuğunuz sizinle baş başa geçirdiği süreden ne kadar memnundur?	1	2	3	4	5
5. Çocuğunuza sevginizi kolaylıkla gösterebilir misiniz?	1	2	3	4	5
6. Çocuğunuz size sevginizi kolaylıkla gösterebilir mi?	1	2	3	4	5
7. Çocuğunuzun sizin hakkınızda ne düşündüğüne ne kadar önem verirsiniz?	1	2	3	4	5
8. Çocuğunuz onun hakkında ne düşündüğünüzü ne kadar önemsiyor?	1	2	3	4	5

EK-5: Veli Katılım Ölçeği Kullanım İzni

Gelen Kutusu - Hotmail


Yanıtla Tümüü yanıtla İlet Arşivle Sil Bayrak ekle

Re: Veli Katılım Ölçeği Hk.

 **SÜLEYMAN NİHAT ŞAD** <nihat.sad@inonu.edu.tr>
6.08.2021 18:34

Kime: Sena Özipek

Ölçeği kullanabilirsiniz.

 [Ready-to-use Veli Katılım Ölçeği-VKO_1.-5. sınıflar.pdf](#)

6 Ağu 2021 Cum 18:24 tarihinde Sena Özipek <sena.ozipek@hotmail.com> şunu yazdı:

Değerli hocam,

Merhaba,

Sabahattin Zaim Üniversitesi RPD anabilim dalında tezli yüksek lisans öğrencisiyim. Tez çalışmamda kullanabilmek üzere "Veli Katılım" ölçeğinizin maddeleri ve yönergeleri ile birlikte izninizi istiham ediyorum. Desteğiniz için şimdiden teşekkür ediyorum.

Windows 10 için [Posta](#) ile gönderildi

EK-6: Veli Katılımı Ölçeği Örnek Maddeleri

Okul ve öğretmenle iletişim

Çocuğumun başarısını desteklemek için neler yapmam gerektiğini öğretmenleriyle veya rehber öğretmenlerle konuşuruz

Çocuğumun öğretmenleriyle okuldaki/sınıftaki eğitim-öğretim etkinlikleri konusunda haberleşiriz.

Çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme

Çocuğumun ödevlerini/çalışmalarını gözden geçirir, eksik veya hata var mı diye kontrol ederim

Çocuğumun proje, performans ödevi gibi çalışmalarının her aşamasını takip ederek desteklerim

Katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi

Çocuğumun eğitimini nasıl destekleyebileceğimle ilgili farklı kaynaklardan (kitap, dergi, CD vb.) yararlanırım

Değişen ve gelişen ders programlarını takip ederim

Gönüllü aktif katılım

Okul/sınıf gezilerinde öğretmen ve öğrencilere eşlik ederim

Öğretmene veya öğrencilere yardım etmek amacıyla gönüllü olarak derslere katılırım

Çocukla iletişim

Çocuğumun başarısız olması halinde, gayret ederse başarılı olacağını söyleyerek onu yüreklendiririm

Çocuğumla iletişim kurarken ona güvendiğimi gösteririm

Öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması

Ev ortamının, çocuğumun rahatça ders çalışabilmesi için uygun olmasını sağlarım

Evde çocuğumun faydalanabileceği sözlük, atlas, imla kılavuzu, CD gibi kaynakların olmasına özen gösteririm

Çocuğun kişilik gelişimini destekleme

Çocuğumu, daha çok “neden”, “nasıl” ve “ne yapılmalı” gibi sorular sormaya teşvik ederim

Çocuğumu, bilgileri ezberlemek yerine, olayların nedenleri araştırmaya ve sorgulamaya teşvik ederim

Çocuğun sosyo-kültürel gelişimini destekleme

Çocuğumu konser, sergi, tiyatro, sinema gibi kültürel ve sanatsal etkinliklere götürürüm

Çocuğumu, öğretmenlerinin önerdiği mekânları, müzeleri, kültür ve tabiat varlıklarını gezmeye götürürüm

ÖZGEÇMİŞ

Adı soyadı: Sena Özipek Çelenk

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, 2022, İstanbul

Lisans: Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü, 2014, İstanbul

B. MESLEKİ DENEYİM

2014- 2016 Kalem Vakfı Okulları Sınıf Öğretmeni

2016-2022 İrfan Okulları Sınıf Öğretmeni